23ՐԴ ՏԱՐԻ 23me année ԹԻՒ № 6330 — 6 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 19 Novembre 1906 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ — 3 ՇԼՎԱԼ 1324 — 23ՐԴ ՏԱՐԻ 23me année ԹԻՒ № 6330

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
"ԱՐԵՒԵԼՔ" ՕՐԱԹԵՐԹԻ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ	80 Գրշ.
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ	108 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ	35 Ֆրք.

ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԴԱՒԵՆԸ ՄԵԿ ՎԸՐԱՑ

20 հատ 1 դրուշոց փուլ
1 մեծ.ի հաշուով կ'ընդունուի

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

اره ولك
درعليه ده غلطه اره ولك غزته سى اداره خانه سى

DIRECTION
DU JOURNAL ARMÉNIEN
"ARÉVÉLK"
CONSTANTINOPLE - GALATA

10 PARAS

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Նոյեմբեր 1, Զորեքշաբթի օրէն ի վեր ԱՐԵՒԵԼՔ Լրագիրը գինը 10 փարայի դեղչած ըլլալուն և գիրերը նորագիւտն տաթիւ այնքան համակիր ընդունելութիւն մը գտաւ ընթերցող ազգիս հասարակութեան կողմէ, ամենուրեք և ամէն դասակարգերու մէջ, որ պարտականութիւն կը համարինք մեզի հրապարակային շնորհակալութիւնս յայտնել, առանց յապաղելու։ Այսպէսով ԱՐԵՒԵԼՔ օրագիրը ուելի՛ չհեւիլիան, ուելի՛ օգտակար ու հաճելի պիտի դառնայ։ Շնորհիւ Կայսերական Կառավարութեան Բարձր Հովանիին, և հանրութեան տաք վերաբերումէն խրախուսուած, նիւթական ու գրական ամէն զոհողութիւններով պիտի ջանանք տակաւ առ տակաւ հասնիլ այդ կատարելութեան։

Ուստի, կը փութանք ծանուցանել մեր սիրելի ընթերցողներուն թէ, ինչպէս որ թերթիս գինը 20 փարայէն 10 փարայի իջեցուցած ենք, կրկին անգամ նոր գիւրաժանորդներուն, զգալի զեղչ մը կ'ընենք բաժանորդագրական գնոյն վրայ՝ սապէս որոշելով զայն.

Կ. Պոլսոյ համար, տարեկան բաժանորդագինը իջեցուցած ենք՝ ՀԱՐԻՒՐ ԶՐՈՒՇՏԷՆ ՈՒԹՍՈՒՆ (80) զրուշի, և գաւառներուն համար ՀԱՐԻՒՐ ՔՍԱՆ ԶՐՈՒՇՏԷՆ ՀԱՐԻՒՐ ՈՒԹՔ (108) զրուշի։

Տարակոյս չունինք որ մեր այս զոհողութիւնը պիտի գնահատուի ընթերցասէր ու գրասէր հասարակութեան կողմէ որ հեղհեղէ պիտի գտնէ ԱՐԵՒԵԼՔ լրագիրը ուելի ճոխ, ուելի հետաքրքրաշարժ, թէ՛ իր յօդուածներուն պէսպիսութեամբը և թէ՛ իր լուրերուն թարմութեամբը։

Եւ այժմ, կը չտատանինք անգամ մը ևս կրկնելով շնորհակալութիւններս՝ մեր գտած ընդունելութեան համար։

ՆՈՐԻՆ ԱՄԵՆԱՊԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

Տ. Տ. ՄԱՂԱՔԻԱ ՕՐՄԱՆԵԱՆ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ԵՒ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔՈՒԹԵԱՆ ՏԱՆԱՄԵԱՅ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Սրբազան Պատրիարք Հայրը այսօր կը լրացնէ իր պատրիարքական գործունէութեան տասնամեայ շրջանը։ Մարդկային կեանքին մէջ կան հանգրուաններ, որոնց բարձրութենէն կ'արժէ դիտել օգտաչուռ աշխատութեամբ լեցուն անցեալ մը և կենսաբոյր իրականութեան բազմաբդուն խրատներ քաղել անկէ։ Տիպար օրինակ մը կրնայ ըլլալ Նորին Ամենապատուութեան կեանքը այս տեսակէտէն՝ մեզ համար։

Տ. Մաղաքիա Սրբազան ծնաւ 1841 փետրուար 11ին Կ. Պոլսոյ Բեբա քաղաքամասին մէջ։ Կրթասիրութիւնը Օրմանեան գերդաստանի առաքինութիւններէն մէկն է եղած միշտ։ Նորին Ամենապատուութիւնը իր նախնական կրթութիւնը տեղական դպրոցներու մէջ առնելէն ետքը տասնամեայ հասակին մէջ 1851 թ.ին զրկուեցաւ Հռոմ՝ Ամենայնոց վանքը, ուր ուսաւ մինչև 1858 թ.ը։ Ամենայնոց վանական դպրոցին մէջ հայերէն, իտալերէն, ֆրանսերէն, լատիներէն լեզուները և ընդհանուր գրագիտան համար անհրաժեշտ գիտութեանց տարերքը ուսանելէն ետքը արեւելեան օրենութիւն ստացաւ և մտաւ Հռոմի եկեղեցական համալսարանը, որ Ս. Ապոլինարի Սեմինար կը կոչուի։ Գիտական այս հրաշալագեղ հաստատութեան մէջ փիլիսոփայական բազմապիսի գիտութիւններ ուսանելէն ետքը Տ. Մաղաքիա արեւոյ 1860 թ.ին փիլիսոփայութեան տօքթորութեան տիտղոսը ստացաւ և փիլիսոփայական ֆաքիւլդէէն ելլելով մտաւ աստուածաբանականը, որուն ընթացքը ուսարուց 1863ին։ Արդէն իր կեանքի այս շրջանին մէջ Տ. Մաղաքիա հմուտ աստուածաբանի հռչակ հանեց և 1863ին չորս մրցանակ մէկէն չահեցաւ և նոյն թ.ին նախ սարկաւագ և ապա օգոստոս 12ին Հ. Եղուարդ արքեպ. Հիւրմիզանի ձեռքով կուսակրօն քահանայ ձեռնադրուեցաւ և մնաց Ամենայնոց վանքին մէջ։ 1868-70 սկսաւ Հռոմէական եւ Հայկական խնդիրը կաթոլիկ Հայերը զրաւելու։ Վերջիններս 1869 Յուլիս 5ին եկեղեցական ժողով մը գումարեցին, որուն կը մասնակցէր նաև Տ. Մաղաքիա վարդապետ իբր խորհրդական-աստուածաբան եւ քարտուղար և իբր անդամ զանազան եկեղեցական յանձնաժողովներու։ 1869 դեկտեմբերէն սկսեալ Հայկանոյշեան խնդիրը ուելի մեծ կարեւորութիւն ստացաւ, և Պիոս Թ. Պապի անիրաւակատութեան վարդապետութիւնը կաթոլիկ եկեղեցւոյ մէջ մեծ յուզում յառաջ բերաւ։ Ամենայնոց Մխիթարեանները չերանպէս կը մասնակցէր բոլոր այս կրօնական խնդիրներու լուծման։ Այս պատճառով Ամենայնոց Հռոմէն Կ. Պոլիս եկան 1870ին, և հաստատուեցան Օրթաքէօյ ուր կը մնան ցարդ, թողլով իրենց վանքը, դպրոցը եւ կալուածները։ Ամենայնոց 1871ին իրենց կալուածական իրաւունքները և վանքը պահպանելու համար Տ. Մաղաքիա վարդապետ Հռոմ զրկեցին, ուր մնաց մինչև 1876 թ.ը։ Իր կեանքի այս շրջանին մէջ բազմապիսի աշխատութիւններով ծանրաբեռնուած մահացու հիւանդութեան մը, այսինքն ուղեղաբորբի բոլոր ազդանշաններն անցուց Տ. Մաղաքիա վարդապետ։ Զայն դարմանող բժիշկներ բոլորովին յուսահատած էին և հեռագրեցին Օրմանեան զերդաստանի անդամներուն թէ հիւանդը յուսահատական վիճակ մը ունի եւ հրատանգ խնդրեցին թագմանի վայրը որոշելու համար։ Սակայն Նախախնամութիւնը այլ կերպ անօրինած էր։ Տ. Մաղաքիա բոլորովին կողջունուեցաւ և 1876ին Պոլիս դարձաւ Հափհասանեանց եկեղեցական գործերով զբաղեցաւ և Ամենայնոց Միաբանութեան անօրէն ժողովոյ անդամ և կամ «խնամատար» կարգուեցաւ։ Այս պաշտօնին մէջ մնաց Տ. Մաղաքիա վարդապետ մինչև 1879 հոկտեմբեր 29, երբ 40 ուրիշ անձերու հետ Հայ-Առաքելական Եկեղեցւոյ գլուխը մնաց։ Ներսէս Պատրիարք Տ. Մաղաքիա վարդապետին անմիջապէս ծայրագնութիւնն տուաւ և զայն Դալաթիոյ եկեղեցւոյն քարոզիչ կարգեց։ Վեց ամիս չարունակ Ս. Լուսաւորչի տաճարէն «Աստուծոյ Բանը» քարոզելէն ետքը Կարնոյ առաջնորդ ընտրուեցաւ 1880ին, ուր պաշտօնավարեց մինչեւ 1887։ Միջանկեալ կերպով ընտրեալ որ Տ. Մաղաքիա վարդապետ 1883—4 թերայի ժամանակաւոր քարոզիչ կարգուեցաւ և Շիշլիի փառաւոր գերեզմանատան կարգաւորուելուն և ծաղկեցուն պատճառ դարձաւ։ 1886ին Տ. Մաղաքիա վարդապետ Ս. Էջմիածին գնաց եպիսկոպոսանալու համար, ուր ուրիշ ութ օծակիցներով եպիսկոպոս ձեռնադրուեցաւ Տ. Մաղաքիա կաթողիկոսին ձեռքով։ Սրբազան Պատրիարքի այս ութը օծակիցներէն միայն երկուքը դեռ ողջ են, Տ. Աբրահամէն Արքեպիսկ. Դաւթեան Մինաղի անդամ և Տ. Սահակիանոս եպիսկ. Ցովկիմեան, Իզմիրի առաջնորդը։ Եպիսկոպոսանալէն ետքը կը սկսի իսկական Ներսէս Ամենապատուութեան ուսուցչական բեղմնաւոր գործունէութիւնը։ Երիտասարդական Մակար կաթողիկոս մօտէն ճանչնալով իր օծած Տ. Մաղաքիա եպիսկոպոսին ձիրքերը և աստուածաբանական հմտութիւնը, զայն Գէորգեան հոգեւոր ճեմարանը հրաւիրեց աստուածաբանութիւն դասախօսելու համար։ 1887—8 թ.ին Արմաշոյ ուսուցչին աշակերտները միչև հրճուանքով ու յարգանքով կը յիշեն իրենց բազմահմուտ դասախօսին անունը։ 1888ին Ս. Էջմիածնէն վերադառնալով Ն. Սրբազանութիւնը նախ Գարակէօմրիւկի և ապա Գասրը-Գիւղի քարոզիչ կարգուեցաւ։ Ուսուցչական փայլուն և բազմարդիւն գործունէութեան ասպարէզ մը բացուեցաւ Տ. Մաղաքիա եպիսկոպոսին համար 1889ին, երբ ան Տարօնի Պատրիարքին հրամանով Արմաշու Վանահայր և Վերատեսուչ անուանուեցաւ և հօր տարի չարունակ վանքի տնտեսական և ուսումնական մասակարարութիւնն հոգաց անսկզբան կամքով և խորաթափանց հեռատեսութեամբ, հասցնելով հետզհետէ բազմաթիւ աշակերտներ, որոնցմէ վարդապետ եղածներն ուսագութեան կարգով հեռուներուն են։ Առաջին դասարանէն Տ. Տ. Բաղդէն, Խոսրով, Զաւէն, Մուշեղ, Սմբատ, Ազան. Երկրորդ դասարանէն Տ. Տ. Թաթիւլ, Փառէն, Վահրիճ, Թորգոմ, Գնել. Գ. դասարանէն Տ. Տիրայր վարդապետներ։

Գործունէութեան այսքան բազմապիսի ասպարէզներուն մէջ բազմաթիւ ծառայութիւններ մատուցանելով և Կայսերական Հայրանոցաց Կառավարութեան վերահսկութիւնը վայելելով միչև Ն. Սրբազանութիւնը շնորհիս մեր սիրելեաց Վեհափառ Կայսեր՝ Թագաւորաց Հայոց և Կ. Պոլսոյ Պատրիարք ընտրուեցաւ 1896ին։ Իր այս շրջանին մէջ Տ. Մաղաքիա հմուտ ատենաբան հռչակ հանեց և 1863ին չորս մրցանակ մէկէն չահեցաւ և նոյն թ.ին նախ սարկաւագ և ապա օգոստոս 12ին Հ. Եղուարդ արքեպ. Հիւրմիզանի ձեռքով կուսակրօն քահանայ ձեռնադրուեցաւ և մնաց Ամենայնոց վանքին մէջ։ 1868-70 սկսաւ Հռոմէական եւ Հայկական խնդիրը կաթոլիկ Հայերը զրաւելու։ Վերջիններս 1869 Յուլիս 5ին եկեղեցական ժողով մը գումարեցին, որուն կը մասնակցէր նաև Տ. Մաղաքիա վարդապետ իբր խորհրդական-աստուածաբան եւ քարտուղար և իբր անդամ զանազան եկեղեցական յանձնաժողովներու։ 1869 դեկտեմբերէն սկսեալ Հայկանոյշեան խնդիրը ուելի մեծ կարեւորութիւն ստացաւ, և Պիոս Թ. Պապի անիրաւակատութեան վարդապետութիւնը կաթոլիկ եկեղեցւոյ մէջ մեծ յուզում յառաջ բերաւ։ Ամենայնոց Մխիթարեանները չերանպէս կը մասնակցէր բոլոր այս կրօնական խնդիրներու լուծման։ Այս պատճառով Ամենայնոց Հռոմէն Կ. Պոլիս եկան 1870ին, և հաստատուեցան Օրթաքէօյ ուր կը մնան ցարդ, թողլով իրենց վանքը, դպրոցը եւ կալուածները։ Ամենայնոց 1871ին իրենց կալուածական իրաւունքները և վանքը պահպանելու համար Տ. Մաղաքիա վարդապետ Հռոմ զրկեցին, ուր մնաց մինչև 1876 թ.ը։ Իր կեանքի այս շրջանին մէջ բազմապիսի աշխատութիւններով ծանրաբեռնուած մահացու հիւանդութեան մը, այսինքն ուղեղաբորբի բոլոր ազդանշաններն անցուց Տ. Մաղաքիա վարդապետ։ Զայն դարմանող բժիշկներ բոլորովին յուսահատած էին և հեռագրեցին Օրմանեան զերդաստանի անդամներուն թէ հիւանդը յուսահատական վիճակ մը ունի եւ հրատանգ խնդրեցին թագմանի վայրը որոշելու համար։ Սակայն Նախախնամութիւնը այլ կերպ անօրինած էր։ Տ. Մաղաքիա բոլորովին կողջունուեցաւ և 1876ին Պոլիս դարձաւ Հափհասանեանց եկեղեցական գործերով զբաղեցաւ և Ամենայնոց Միաբանութեան անօրէն ժողովոյ անդամ և կամ «խնամատար» կարգուեցաւ։ Այս պաշտօնին մէջ մնաց Տ. Մաղաքիա վարդապետ մինչև 1879 հոկտեմբեր 29, երբ 40 ուրիշ անձերու հետ Հայ-Առաքելական Եկեղեցւոյ գլուխը մնաց։ Ներսէս Պատրիարք Տ. Մաղաքիա վարդապետին անմիջապէս ծայրագնութիւնն տուաւ և զայն Դալաթիոյ եկեղեցւոյն քարոզիչ կարգեց։ Վեց ամիս չարունակ Ս. Լուսաւորչի տաճարէն «Աստուծոյ Բանը» քարոզելէն ետքը Կարնոյ առաջնորդ ընտրուեցաւ 1880ին, ուր պաշտօնավարեց մինչեւ 1887։ Միջանկեալ կերպով ընտրեալ որ Տ. Մաղաքիա վարդապետ 1883—4 թերայի ժամանակաւոր քարոզիչ կարգուեցաւ և Շիշլիի փառաւոր գերեզմանատան կարգաւորուելուն և ծաղկեցուն պատճառ դարձաւ։ 1886ին Տ. Մաղաքիա վարդապետ Ս. Էջմիածին գնաց եպիսկոպոսանալու համար, ուր ուրիշ ութ օծակիցներով եպիսկոպոս ձեռնադրուեցաւ Տ. Մաղաքիա կաթողիկոսին ձեռքով։ Սրբազան Պատրիարքի այս ութը օծակիցներէն միայն երկուքը դեռ ողջ են, Տ. Աբրահամէն Արքեպիսկ. Դաւթեան Մինաղի անդամ և Տ. Սահակիանոս եպիսկ. Ցովկիմեան, Իզմիրի առաջնորդը։ Եպիսկոպոսանալէն ետքը կը սկսի իսկական Ներսէս Ամենապատուութեան ուսուցչական բեղմնաւոր գործունէութիւնը։ Երիտասարդական Մակար կաթողիկոս մօտէն ճանչնալով իր օծած Տ. Մաղաքիա եպիսկոպոսին ձիրքերը և աստուածաբանական հմտութիւնը, զայն Գէորգեան հոգեւոր ճեմարանը հրաւիրեց աստուածաբանութիւն դասախօսելու համար։ 1887—8 թ.ին Արմաշոյ ուսուցչին աշակերտները միչև հրճուանքով ու յարգանքով կը յիշեն իրենց բազմահմուտ դասախօսին անունը։ 1888ին Ս. Էջմիածնէն վերադառնալով Ն. Սրբազանութիւնը նախ Գարակէօմրիւկի և ապա Գասրը-Գիւղի քարոզիչ կարգուեցաւ։ Ուսուցչական փայլուն և բազմարդիւն գործունէութեան ասպարէզ մը բացուեցաւ Տ. Մաղաքիա եպիսկոպոսին համար 1889ին, երբ ան Տարօնի Պատրիարքին հրամանով Արմաշու Վանահայր և Վերատեսուչ անուանուեցաւ և հօր տարի չարունակ վանքի տնտեսական և ուսումնական մասակարարութիւնն հոգաց անսկզբան կամքով և խորաթափանց հեռատեսութեամբ, հասցնելով հետզհետէ բազմաթիւ աշակերտներ, որոնցմէ վարդապետ եղածներն ուսագութեան կարգով հեռուներուն են։ Առաջին դասարանէն Տ. Տ. Բաղդէն, Խոսրով, Զաւէն, Մուշեղ, Սմբատ, Ազան. Երկրորդ դասարանէն Տ. Տ. Թաթիւլ, Փառէն, Վահրիճ, Թորգոմ, Գնել. Գ. դասարանէն Տ. Տիրայր վարդապետներ։

Գործունէութեան այսքան բազմապիսի ասպարէզներուն մէջ բազմաթիւ ծառայութիւններ մատուցանելով և Կայսերական Հայրանոցաց Կառավարութեան վերահսկութիւնը վայելելով միչև Ն. Սրբազանութիւնը շնորհիս մեր սիրելեաց Վեհափառ Կայսեր՝ Թագաւորաց Հայոց և Կ. Պոլսոյ Պատրիարք ընտրուեցաւ 1896ին։ Իր սատանայակոծ Պատրիարքութեան միջոցին Նորին Ամենապատուութիւնը մտնելով խնամք տարաւ եկեղեցական չէնքերու և բարեգործական ու ուսումնական հաստատութեանց ծաղկման ու զարգացման։ Օրմանեան Հայոց ամէնէն մեծ բարեգործական հաստատութիւնը, Ս. Փրկչի Հիւանդանոցը, Սրբազան Պատրիարքին օրով կրնայ ասուիլ մեծագոյն և մաքարարական ու բժշկական տեսակէտէն հիմնովին բարեփոխուեցաւ հայ հանգիստին պատիւ բերելու առիթներ։ Նոր սանդուղք հիւանդներուն վրայ։ Մեծամեծ հարստութիւններ ձեռք ձեռքի տուին տարաբախտ հիւանդներուն, ծերերուն, հոգեւոր և մարմնով հիւծեալներուն վիճակը ամոքելու համար։ Դեղակերտ մասուն մը մէջ կանգնեցին այժմ Ս. Փրկիչ տարաբնոյ հիւանդները հոգեւոր սփոփանք գտնել։ Նորին Սրբազանութեան յորդորանքը չենուեցաւ Ֆէրիքէօյի եկեղեցին Զէնոբ պէյ Մէրամէճեանի ծախքով։ Շիշլիի գերեզմանատան ու դրան չէնքը, շնորհիս Ս. Պատրիարք Հօր Ջանքերուն, բարեկարգ և ներկայանալի ու պատուաբեր երեւոյթի մը տուին։ Մայր եկեղեցին ճաշակաւոր կերպով վերանորոգուեցաւ Սմիրնայեանի ծախքով 1902ին։ Նոյն իսկ Պատրիարքարանի չէնքը, որ կիսախարխուլ վիճակ մը ունէր առաջ, Նորին Սրբազանութեան անդուլ ջանքերուն շնորհիս կոկիկ ու մաքուր է այժմ։

Մեզ ամէնքս յայտնի են Ս. Պատրիարք Հօր վարչական անսպիտ կարողութիւնները։ Պատրիարքարանի այլեւայլ դիւաններուն կազմակերպութիւնը ու կանոնաւորումը Նորին Սրբազանութեան կազմած հրահանգներու արդիւնքն է։ Եկեղեցական գործերու մասնաւոր Վիճակներու մասակարարութեան կանոնաւորումը կը պարտինք Նորին Ամենապատուութեան տեսական ջանքերուն։ Սրբազան Պատրիարքի օրով տեղի ունեցան Կիլիկիոյ Կաթողիկոսին ընտրութիւնը և Երուսաղէմի պաշտօն խնդիրն եւս լուծուելու վրայ է։ Իրրեւ թարմ օրինակ մը Օրմանեան Ս. Պատրիարք Հօր տնտեսական գործերու մասին ունեցած ձեռնհասութիւնը եւ նուիրած հոգածութիւնը, յիշենք Ն. Սրբազանութեան վերջին ծանօթ եկեղեցական տեղեկագիրը, որ իր նմանը չէր ունեցած Պատրիարքարանի տարեգրութեանց մէջ։

Եղական և բեղմնաւոր քարոզիչ մըն է Տ. Մաղաքիա սրբազանությունս։ Վարդապետութիւնէն մինչեւ այժմ անոր խօսած քարոզներուն թիւը հասած է 1857ի։ Իբր մատենագիր ու գրագէտ՝ Սրբազան Պատրիարքը բազմաթիւ երկասիրութիւններ հրատարակած է Հայերէն, Ֆրանսերէն, Իտալերէն և Լատիներէն լեզուներով։ Հայանասնոնեան շրջանի ամէնէն կարեւոր գրական արտադրութիւնը անշուշտ «Վատիկան և Հայեր» վերնագիրը կրող գործն է։ Մեծ կարեւորութիւն ունի նաև «Հայոց Հայրապետական Աթոռին տաքելականութիւնը» գործը։ Իր ուսուցչութեան միջոցին Սրբազան Պատրիարքը յօրինած է նաև եկեղեցական պատմութեան, դաւանաբանութեան, մեկնաբանութեան և այլ տարբերներու համար դասատետրեր ու դասագրքեր։ Այլ չենք ուելցներ Ս. Պատրիարքին գրած բազմաթիւ կոնդակներն ու հովուական թուղթերը։

Սրբազան Պատրիարքին հետ տեսակցողներ երբեք չեն ճանճրանար։ Հետաքրքրաշարժ նիւթերու անսպառ ոգիւբ մըն է ան։ Մանկապարտէզի մանուկներէն սկսեալ ամէնէն լուրջ ու գիտուն անձերու համար յանկուցիչ նիւթի մը կը դառնայ Նորին Սրբազանութիւնը։ Վերջապէս չմոռնանք յիշատակել որ Տ. Մաղաքիա Սրբազան առաջին համալսարանական Պատրիարքն է Հայոց մէջ։

Արեւելք օրագիրը մասնաւոր գոհութեամբ կ'ողջունէ Նորին Ամենապատուութեան տասնամեայ տարեդարձը, յիշելով այս առիթիւ նաև այն պարգեւն որ թերթիս հրատարակման օրէն ի վեր այսինքն 1884 Յունուար 1էն սկսեալ ամբողջ տարի մը չարունակ Նորին Սրբազանութիւնը Արեւելք օրագիրին ամէնէն եռանդուն աշխատակիցը եղած է իր կրօնական չահեկան յօդուածներուն հրատարակութեամբ։

Որդիական յարգանօք կը շնորհաւորենք Նորին Սրբազանութիւնը իր տասնամեայ տարեդարձին առիթիւ եւ երկար տարիներ օգտակար գործունէութիւն կը մաղթենք։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ի՞՞ՆՉ ՅԱՌԱՆՁԳՈՒՈՒԹԻՒՆ ՉԳԻՏԷԻՐ ԶԱՒԱԿԻԳ

Որդեսիրութիւնը ամէն անտառի համար բնական է։ Ծնողք ինչպէս որ իրենց կենդանութեանը ամենայն անձնուիրաբարոյութեամբ կ'աշխատին իրենց զաւակներուն համար, այնպէս ալ նիւատողութեան կ'ուզենն իրենց մահէն ետքը անոնց ուշնոլիք վիճակը, որով ըստ այնմ հարկ եղած պատրաստութիւնները կը տեսնեն։ Հետեւաբար ամէն ծնողի համար պարտաւորիչ է ժառանգութիւն մը թողուլ իրենց զաւակներուն։ Ոմանք հարստութիւն ու բարեկեցութիւն, կալուած և համքաւ կը թողուն, ոմանք ալ գէ՛ն ատուն մը։ Մեր ըսելիքը այդ կարգի ժառանգութեանց վրայ չէ, այլ ծնողքին կողմէ իրենց իրրեւ ժառանգութիւն թողուած Մարմինը և անոր Առողջ կամ Հիւանդոտ ըլլալը։ Վերը յիշուած զանազան տեսակ ժառանգութիւնները քիչ շատ կամովին են, և ասոնց խրախուչիրը տեսակը փոփոխութեանց ենթակայ է, բայց երկրորդ տեսակը պարտաւորիչ է, որով անպատճառ մեր ծնողաց մարմինն, բնութենէն և բարոյական վիճակէն բան մը կը ժառանգենք, ուստի մեր մարմինը մեր նախնիներէն կախում ունի։ Նաև մեր յաջորդ սերունդն ալ՝ իր իրաւունքը և բաժինը ունի։ Այդ կերպով ոչ միայն մեր առողջութեան համար պատասխանատու ենք, այլ մեր զաւակներուն և թոռներուն առողջութեան համար ալ։ Արդ, սիրելի բարեկամս, հարցումիս, սառցաւած, անտուն, փնաք հայրն կրնան գալ ու անցնիլ։ Ձեր զաւակը եթէ հարուստ է, կրնայ ազքատանալ։ եթէ ազքատ է, կրնայ հարստանալ։ բայց ձեր զաւակին կեանքը չի փոխուիր։ մինչեւ գերեզման կը մնայ անոր հետ և իրմէ ետքն ալ անոր զաւակին կը փոխանցուի։

Բաւական ընդարձակ պարտէզը, որով շրջապատուած է տունը բանել կը թուէր։ Գարնան, այդ սահմարձակ պարտէզը փունջի մը պէս կը ծաղկէր։

Եղբարները և հաւամարդիները, ոբանք ազատօրէն կ'ուտէին, պտուղն իսկ կ'անցնէին իրենց բարձրութեամբ։

Աստուածները տունը մանի կանաչ գոյն մը ունէին և այդ պատճառաւ իսկ «Կանաչ Տուն» անուանուած էր։ Այդ պատուհանները ամբողջ գոցուած էին։ Ոչ մէկ գրուածք կար տան վրայ, վարձու կամ ծախու ըլլալը յայտնող։

Սէրիսալի ամէնէն հին բնակիչները, որոնց մէջ կը գտնուէին Բիէր, Ռօմէն ու Մանոն, կը յիշէին որ այդ տան մէջ կը բնակէր տիկին մը, միշտ սեւազգեստ։ Այդ տունը բնակելու եկած էր այն տանն, երբ ըլլալին նոր ու սիրուն էր ան։

Գիւղին մէջ կ'ըսէին թէ տիկինը իր զուակին համար գնած էր այդ տունը, վայելուչ երիտասարդ մը, որ չուտ կը սիրէր գիւղական կեանքը։

Բայց այդ երիտասարդը երբեք տանն չէր մնացած տան մէջ։

Շատ քիչ անգամ կուգար ան, և երբ կը մնէր, սեւազգեստ կինը, ինչպէս կը կոչէին, նոր սենեկասուերը, կը սկսէր արտասուել։

(Շարունակելի)

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹՎԵՐԹՕՆԸ (5)

ԼԻԱՆ-ՆԷՐՕՆ

ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

Ա. ՌԱԶԻՆ ՄԱՍ

ԱԴԱՄԱՆԴԻ ՀԵՏԱԶՕՏԻԶԸ

ԳԼՈՒԽ Ա. ՌԱԶԻՆ

ՈՂԲԵՐԳԱԿԱՆ ԴԻՇԵՐԸ

Ու Ռօմէն մասով կը հարցնէր թէ այդ տարօրինակ մարդը, զոր ինա՛ չէր տեսած կեանքին մէջ, ի՞նչպէս գիտէր իր անունը և ո՛ւրիկ տեղեկութիւն ստացած էր թէ իր կեանքի միակ իգձն էր տղամանդի չինութեան գաղանիքը գտնել, բան մը որուն հետամուտ էր երկար տարիներ ի վեր...

Ռօմէն կը խորհէր նաեւ այն արտասովոր իրողութեանց վրայ, որոնց խառնուած էին ինք և իր եղբայրը, և որոնց վարած հանդարտիկ կեանքը վրդովուած էր յանկարծ։

Առանց ի՞նչ-ուն գիտնալու, տեսակ մը մտապաշտ վախ տրդեալ կ'ըլլար կռնէ այդ համբաւաւոր քսակը բանալու, որ օրէնսակարգին խօսքին նայելով, «դժբախտութիւն պատճառող դաղանիք մըն էր»։

Ռօմէնի ու Բիէրի յուզումը վերջ չդրաւաւ։

Դատաւորները դղեակ դացին և Բիէրի ու Ռօմէնի վկայութիւնները լսելէ յետոյ, հրաման տուին թաղելու անծանօթը։ Երկու եղբայրները կատարեցին թաղման ծախքերը այդ տարաբախտ մարդուն, որ յանկարծ խառնուած էր իրենց կեանքին։

Անանք ներկայ գտնուեցան տրտղութեան և գերեզմանոցէն հեռացան այն ատեն միայն, երբ դագաղը իջուցուեցաւ փոսին մէջ։ Մեռելաթաղին յանձնարարեցին որ անծանօթին գերեզմանին վրայ դնէ փայտէ խաչ մը, մոնուան թուականը յիշատակով։

Այդ յուղարկաւորութեան յաջորդ օրը, երբ իրենց սենեակին վար կ'իջնէին Բիէր ու Ռօմէն, մեռելաթաղին կողմէ դիմաւորուեցան, որ ժամդոյն ու այլայլած դէմքով մը վազած եկած էր, տերեւի մը պէս դողդողալն։

—Ի՞նչ կայ մարդս, ըսաւ Բիէր։ Խնամդ կայ ասենը։

—Օ՜հ, ո՛չ, պարոն Բիէր, պատասխանեց մարդը, ուրանալով կիսրոսկեալով։ Բայց եթէ գիտնայիք եղածը։

Ռօմէնի մեղմօրէն ծիծաղով ուսը։

—Օ՜հ, բացատրէ՛ մեզի։

Բայց Մանոն նոյն վայրկեանին իսկ հոսի պէս ներս մտաւ։

—Օ՜հ, ասենս պարոններս, խմացա՞ք լուրը։ Մեռեալը գերեզմանին մէջ չի գտնուիր այլ եւս։

Մեռելաթաղը, որուն որոնդները կը դողդողային, հանդարտական շարժում մը ըրաւ գլխով։

—Ո՞ր մեռեալը, հարցուց բժիշկը։

—Բայց մէկ մեռեալ կար երէկ, այն մարդը որ սպանուած էր չարագործներու կողմէ։

Ռօմէն երկուքին ալ երեսը նայեցաւ ըսաւ։

—Մ՜հ, խենթեցա՞ք մինչ։

Մանոն պատասխանեց.

—Ո՛չ, ապահովապես, բուն ճշմարտութիւնն է որ կ'ըսենք։ Եւ ասոր ապացոյցն ալ սա է թէ ամբողջ գիւղը յուզման մէջ է։

Առանց ուելի բացատրութեան սպասելու, երկու եղբայրները դնելով իրենց գլխարկները, գերեզմանոցին կողմը ուղղուեցանն։

Մեռելատարը լեցուած էր գիւղացիներով, իրենց գլուխն ունենալով գիւղապետը։

Բիէր ու Ռօմէն յանկարծ դէպի այն գերեզմանը, որ անծանօթի մարդուն համար փորուած էր առջի օր։

Բայց քարացած մնացին հոն։ Գրանիտը մը թրջեց քունքերը։

Մանոն իրաւունք ունէր։

Հողը կոխկռտուած էր գերեզմանի հողակոյտին շուրջը։ Փոսին խորը կը տեսնուէր ճերմակ փայտէ դագաղը։ կողմերէն բացուած, պարապութեան մէջ կը հանդչէր։

Գ.ԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԿԱՆԱՉ ՏՈՒՆԸ

—Օ՜հ, տիկին Էթիէնիէ, չուտ կրնա՞ք չաքարը ու խանուէն։ Սախարգարան գործ ունիմ։

Տիկին Էթիէնիէ ամէն ինչ կը ծախէր Սէրիսալի բնակիչներուն։ ինչպէս փիրեզաքի ապրանքներ, բանջարեղէն, նապաստակներ եւ երբ՝ որսորդութեան սեզոն։

Նոյն իսկ ամբողջ տարին կը ծախէր որսի կենդանիներ։ Եւ երբ ոնէ՛ տանն գեղեցիկ հարստատակ կամ փասիան մը ուզէին ձեռք ձգել, իսկոյն տիկին Էթիէնէի կը դիմէին։

Այս տուտ խանութը խճողուած էր պուտ կենդերով և լեզուները բացուած էին։

Երկու կարեւոր իրողութիւններ քիչ տանի մէջ վրդոված էին անտառին եղբը։

Գանուող խաղաղիկ գիւղին հանդարտութիւնը։

Այդ օտարականին խորհրդաւոր տարաբնութեան և անհետացման վրայ կը խօսէին, որուն գերեզմանը պարապ գտած էին իր թաղման յաջորդ օրն իսկ։

Ամէնէն մտայոյզին պատասխանները կը չրջէին երկրին մէջ, և ուելի քան երբեք Գայլերու Քառուղին կոսկածելի վայր մը կը մնար։

Սակայն ստիպան-գիտնականները անտառին ամէն կողմերը խուզարկած էին, մանրակրկիտ հետազօտութեան մը ենթակելով ուերակները, իրենց թուերուն միջոցաւ կարտուելով մտացառները։ Սակայն չէին կրցած բան մը գտնել։

Թանձր գաղտնիքով մը պարուրուած էր այդ արտակարգ իրողութիւնը։

Ուրիշ իրողութիւն մըն ալ յուզման մատնած էր Սէրիսալի բնակիչները. «Կանաչ Տունը» վարձուած կամ գնուած էր ոչ-գեղացի օտարականներու կողմէ։

Չէին կրնար այդ գաղափարին վարժուիլ։

Արդարեւ, բաւական հին բնակարան մըն էր այդ հանրաւաւոր տունը, որ երբոլն մէջ Գայլերու Քառուղիին չափ հանրաւոր էր։

Բանն տարիէ ի վեր փակուած էր ան և բաղեղը տակաւ պատած երկաթէ վանդակապատը, այնպէս որ մեծ դուռը չէր տեսնուեր այլ եւս։

Բաւական ընդարձակ պարտէզը, որով շրջապատուած էր տունը բանել կը թուէր։

Գարնան, այդ սահմարձակ պարտէզը փունջի մը պէս կը ծաղկէր։

Եղբարները և հաւամարդիները, ոբանք ազատօրէն կ'ուտէին, պտուղն իսկ կ'անցնէին իրենց բարձրութեամբ։

Աստուածները տունը մանի կանաչ գոյն մը ունէին և այդ պատճառաւ իսկ «Կանաչ Տուն» անուանուած էր։ Այդ պատուհանները ամբողջ գոցուած էին։ Ոչ մէկ գրուածք կար տան վրայ, վարձու կ

Արդ, խնդիր է դիմում թէ այդ ժառանգութիւնէն ինչ թողուցիք անոր։

1. Առողջ եւ օգտակար մարմին մը։ — Եթէ այդպէս է, որքան երանելի էք։ Առողջ մարմնոյ մէջ, առողջ միտք, և կիրառ ըսել, առողջ բնութիւն ու զօրաւոր հաստատամտութիւն կը դանուի։ Առողջ մարմնոյ մէջ երջանիկ սիրտ մը գոյութիւն կ'ունենայ։ Առողջ մարմնոր աշխարհի վրայ շատ բարեգործութիւններ կ'ընէ. սերմնագործութիւնը բերուն կ'ելլայ։ Այդ կարգի անձեր փառք մարդոյ տարբ-քանի հատիւ հաստատ են։ Ուրեմն աշխարհի մէջ դրամագլուխ մը թողուցիք, ուրախ եղէք. եթէ ոչ։

2. Վատառողջ եւ հիւանդութեանց ենթակայ մարմին մը թողուցիք։ — Վախ, տկար կուրծքով, բարակ ոսկրներով ուռնդամներով, չմարող տաժանքով ու ադիքներով աշխարհի և տնոր հիւանդութեանց անթիւ ու անհամար սերմերուն մէջտեղը կեանքին նուիրական պարտականութիւնը կատարելու համար անպատասխան ու անպաշտպան զուտակ մը թողուցիք։ Մինչ ուելի լաւ չէք ըլլար որ չունենայիք։ Կերակուրը անոյշ համար տառապանք է, պտոյտը՝ չարչարանք, կեանքին հանդիպածները ու տանջանքներ՝ փորձանք. տեսակցութեան ու յարաբերութեանց մէջ լաւ տրամադրութիւն չունին, միշտ տկար, միշտ դժուարահաճ են։ տանց տանները փոխանակ դրախտ ըլլալու, դժոխքի վերածուած են, վասն զի խառնիներ, տպիտէ-ջանիկ, անհամակիր և վատառողջ մարմիններու կը պատկանին։ Աշխարհի վրայ կ'ուզեն մարդկութեան բարիքին ծառայել, բայց կարողութիւն չունին. մնաքով ու արեւառով օգտակար պիտի ըլլան, սակայն տառապաց, կուրծքը զանուք անհանգիստ կ'ընեն։ Հոր ու մորը արարքը իր վրայ դրոշմուած է։ Միայն այդ չէ։ Զրկուած է նաև կենսական այն զօրութենէն որով կրնանք դիմադրել հիւանդութեանց այն սերմերուն՝ այսինքն մանրէներուն որոնք մեզ կը շրջապատեն և ամէն տեսակ ճամբաներով պատրաստ են մեր մարմինէն ներս մտնելու, վասն զի ծնողքն ժառանգած է այդ ախտերէն մէկին կամ միւսին հակամէտ կամ ենթակայ ըլլալու վիճակ մը։ Վա՛յ այդ դաւին։ Միւնոյն տան թէեւ իրեն հետ հարիւրաւոր անձեր հիւծախտի միքրոպը կը շնչեն ու իրենց թոքերուն մէջ կ'ընդունին, սակայն տանցմէ միայն ինք կը վարակի հիւծախտ։ իսկ միւսները զերծ կը մնան։ Ծնողքները իրենք ուղղակի կամ անուղղակի պատասխանատու են այն չատերուն ոնրոնցմէ ոմանք ամէն օր վաղտան կերպով կը մահանան դերեզման։ Դժբաղդութիւնը հոն է որ հիւանդութիւնները ենթէ ուղղակի ալ չփոխանցուին, սակայն դէպի ի անոնց մասնաւոր արատաղրութիւն մը փոխանցուելով՝ այդ տիսը երբ յարմար առիթը ներկայանայ, դարմանալ առիւծի մը տէս ձեր վրայ յարձակելով կը կորէ ձեր կեանքին թելը։ Սրտի հիւանդութեան, լուսնոտութեան, հիւծախտի, «քանէրի», անմարսողութեան, ադիքի հիւանդութեան, խոյլի, յոդացաւի, մորթի հիւանդութեան եւ այլն պատճառները ենթէ քննէք, պիտի տեսնէք թէ ժառանգուած տրամադրութեան մը հետեւանքով յարձակման կարելիութիւն ունեցած են. բայց միայն տանք չեն, դեռ ուելի տարիներ կան։

3. Միքիւ հիւանդութեանց սերմով լեցուն մարմին մը իբրեւ ժառանգութիւն թողուցիք ձեր զաւակին։ — Վա՛յ ձեր զաւակին. վա՛յ ձեր թոռանը, աշխարհի վրայ ցաւով ծնիլ, տառապէա կեանքի սկիզ, ծլելու առեն որդեսիլ, աշխարհի վրայ հանոյք չզգացած տառապիլ. ո՛րքան թշուառ վիճակ։ Տեսէ՛ք սա փոքր մանկիկը. բերանն չորս կողմը վերքեր կը բացուին, հոտում տեղի կ'ունենայ, թարգանմները կ'ուռնան, կարծր ուռկներ ունի. տանք կը մեծնան, արդանդին մէջ չի արիւնը վարակուած է ամրոդխտան ախտով։ Տեսէ՛ք սա աղջիկը, հազիւ տասնչորս տարեկան դարձեր է. փոքրկարմ, պարկեշտ, ազնիւ, լաւ դաստիարակուած ու կրթուած, աքանչելի տեսակի մը ըլլալու առնմանուած, բայց ուա՛ղ վիզէն տեղ տեղ ծակերով թարախ կը հոսի. ոսկրին յօդերը կ'ուռնան և ոսկրները կը փայտ, ինք կը դեղնի ու կը թարշամի. խեղճը խոյլով ծնած է. ուղղակի ժառանգած է։ Տեսէ՛ք սա երիտասարդը, իր կեանքին ամէնէն լաւ տարին աշխարհի ամէն վայելքները, հարստութիւնը, սէրը և անդորրութիւնը ունի, սակայն անդունքին մէջտեղը կը կթի, կոկորդէն փոքր լեղուն կ'ելնայ, ձայնը կը մարի, գիշերները ոսկրներուն ցաւէն չի կրնար քնանալ, ոսկրներուն վրայ կ'ուռնայ ու խոռունկ վերքեր կը բացուին, բնաւ վիճակը չի բարւոքիր։ Երբեք թերութիւն մը չունի, բայց մինչ ընէ, ծնողացը ժառանգութիւնը մէջ ատանք ալ կան։ Ո՛վ ծնողներ որ կ'ուզէք թէ ձեր նորածին մանկան աչքերը կուրցած են մէկ քանի օրուան ցաւերէ ետքը, չէ՞ք մտածեր թէ ձեր վարակած թոյնովը զայն պատճառեցիք ու կոյր մարդու մը կեանք տուիք։ Չկայ մէկը որ ուզէ իր զաւակը վիրաւորել և կամ զայն խեղանդամ ընել, ոչ ոք կը վիշանի իր որդին հատորը սպանելու ամարդ ոճրին, բայց երբ քննութիւն մը կատարենք, ո՛րքան որդեսպաններու պիտի հանդիպինք։ Ո՛վ դուք մայրեր, որ տանը մէջ մէկ անկիւնը քաշուած, ոչինչ բաներու համար մտածողութեան մատնուած ժամանակ կ'անցնիք, ձեր կեանքը կը նուազցնէք և ձեր սիրելիներուն կեանքը կը վտանգէք։ Ո՛վ դուք երիտասարդներ, որ վայրենական հեշտանքի մը համար ձեր մարմինը վատնող կ'ենթարկէք, չէ՞ք դիտեր թէ զաւակներու կեանքին կը վնասէք։ Օգնի զաւակները հեղինակ պարարդ ո՛վ հաճոյքի դերներ, ինչու կ'ուզաք թէ ձեր զաւակները երբ տակաւին կոկոններ են, կը թառամին. հաճոյքի վայրկեաններուն տեսն պէտք էր մտածել։ Չկան խզերու արտասուներով լիքի լիքի կը դիմէք. ձեր նորածին զաւակը, ցաւին մէկը տակաւին չկրած, անոր մէկ ոսկրը, յոգը կը փսի, չէ՞ք գիտեր։ Դուք անոր կեանքին թելերը ձեր ձեռքովը կարեցիք. քառասնամեայ մարդասպան էք։ Ձեր զաւակին համար մեծ հարստութիւն մը դիպեցիք, զայն բարձրագոյն վարժարաններու մէջ դասախօսեցիք. բայց ինչ օգուտ, միւնոյն տանն այն տեսակ ժառանգութիւն մը տուիք որ անոնցմէ օգտուելու պահուն անկողնոյ ծառայեց, իր նմանները փոխանակ ամանը նպաստելու՝ փոքանք մը եղաւ և վիրաստէս վաղահաս կերպով գրիեց ցաւա հողը։ Իսկ թէ բոլորովին մերկ թողած ըլլայիք աշխարհի վրայ, փոխանակ հիւանդութեանց հակամէտ և ախտաձիս մարմնոր տուս անոր։ Զայն ամենայն անպարութեամբ մեծցուցիք, լուսնոտութեամբ անոր կեանքը մշանջենական տառապանքի մը մատնեցիք կամ սրտի հիւանդութեամբ յանկարծամահ ըլլալու վտանգին ենթարկեցիք։ Ինչ օգուտ ունի ձեր հարստութիւնը։ Այն տեսակ երիտասարդներ գիտնք որոնք, ամուսնութիւնը իրենց համար արգելուած ըլլալով հանդերձ, քիչ եղբը կ'ամուսնանան և իրենց հիւանդութիւններէն վարակուած մէկ կամ մէկէ աւելի զաւակներու դարձանմին համար բժիշկներու կը դիմեն։ Ինչպէս անոնք այդ կարգի անձերուն, ենթէ ըմբռնէիք թէ մեր կեանքի դատին մէջ, դիտութեամբ կամ յանգէաս մեր խառնած սերտային հոսանքները յառաջիկայն ապագայական ինչ ուեբումներ պիտի գործեն, պիտի կրնայինք սահմանել մեր պատասխանատուութեան մեծութիւնը։ Ուրեմն բարեկամներս, ապրեցէք ու աշխատեցէք, կերէք խմեցէք և ուրախ եղէք, բայց դիտցէք թէ «հայրերը ապրեն կ'ուտեն, զաւակներուն ակառները կ'առնեն» և թէ ձեր այսօրուան ամէն մէկ արարքը տասը քսան և երեսուն տարի ետքը ձեր զաւակներուն առողջութեան կա՛մ բարիք և կամ չարիք պիտի պատճառէ։

ՏՕՔԹ. Ա. ՆԱԳԱՇԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

Գ. ՊԱՍԼԷՐՄԱՆԻ ՀԱՐՑԱՓԱՆԴՈՒՄԸ

Ռայխսթակի համար նշանաւոր օր մը էր անցեալ չորեքշաբթի. տարիներէ ի վեր այսպիսի բացում մը տեղի չէր ունեցած։ Երեսփոխանները այնչափ ատուար թուով ներկայ չէին եղած. ունկնդրաց լեռներն ալ այնչափ լցուած չէին։ Դիմադրէանները յատուկ վայրն ալ նստելու տեղ չէր մնացած, նաեւ՝ լրագրողաց բոմիներ։ Երեսփոխանի սթոռ մը իսկ պարապ չէր։ Նախարարները խմբովին ներկայ էին։ Բացումէն առաջ լուր կար թէ Պաուն Գոն էրէնթալ ներկայ պիտի դանուէր, բայց չհանդուցան այս լուրը։ Երբ Պիւլով իշխան կէս օրէ մէկ ժամ առաջ ներս մտաւ նախարարաց մուտքի դռնէն, ընդհանուր շարժում մը տեղի ունեցաւ։ Նախարարապետը նախ խոնարհութիւն մը ըրաւ նախագահին և Դաշնակցային Պետութեանց Խորհրդի անդամոց. ապա խոնարհութիւն մը ալ ըրաւ աջակողմի երեսփոխանիներուն, որմից ամէնքն ալ ոտքի ելան եւ խոնարհեցան փոխադարձաբար։ Ապա նախարարաց նստարաժին անկիւնը գնաւոր իր թիւնիմոն մէջ նստելով, կուչի մեծ թղթապանակ բացաւ։ Պիւլով իշխանը բուսական նիհարցած կ'երեւէր. բայց իր առողջական վիճակը չէր փոխուած։ Երբ երեսցաւ առաջին բանախօսը՝ Պասէրման, իր սովորական դիրքով նստած էր ձեռքը ձեռքին վրայ դրած, և մերթ ձեռքով ճակատը չփիչ։ Իսկ երբ խօսել սկսաւ, իր ձայնը նախ տկար էր, որ տակաւ վերստացաւ իր հնչունութիւնը։ Զորեքշաբթի օրուան բանախօսութիւնը իր խօսածներուն ամէնէն երկարն է։ Թերեւս Դիրմանիոյ նախարարապետի մը խօսած ճառերուն ամէնէն երկարը։ Պիւլով իշխանը թերեւս իր այժը փարձել ուզած էր այսպիսի երկար բանախօսութիւն մը ընելով, և քանի որ այսպիսի ընդարձակ բանախօսութիւն մը համար, իրօք, մտաւորական և ֆիզիքական այժ պէտք է, նախարարապետը իր այս բանախօսութիւնը ցուցուց թէ առողջացած էր։ Նախ խօսեցաւ ազգայնական ազատականաց պետ Պասէրման, որ հարցապնդում մը ըրաւ արտաքին քաղաքականութեան վրայ։ Իր կուսակցութեան գումարանց մէջ տուած խոստման համաձայն իրօք յարուցն խօսեցաւ։ Այնպիսի սուր չէր մը կար իր խօսուածքին մէջ, որուն նմանը երբեք լսուած չէր իրմէ։ Դաշնիին և Դիրմանիոյ արտաքին քաղաքականութեան ընթացքին դէմ խօսեցաւ։

Ռայխսթակի չորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ ֆոն Պիւլով իշխանին ճառը, զոր չարաթի օրը ընդարձակորէն հրատարակեցինք Վերջին Լուրերու մեր բաժնին մէջ, պատասխանն էր Պասէրմանի հետեւեալ հարցապնդումին՝ միջազգային կացութեան վրայ։ Կէս օրէ մէկ ժամ առաջ, նախագահ կոմս Պալէսդրէմ բացաւ նիստը եւ խօսք տուաւ երեսփոխան Պասէրմանի, որ հետեւեալը բաւ։

«Եթէ վերջին ժամանակներուս ծանօթ դէպքերը աչքի առջեւ բերենք, կը տեսնենք թէ փոխադարձ դժդոհութեան և կասարելոյ անհամաձայնութեան զգացում մը կը տիրէ մեր երկրին մէջ։ Այնչափ կուսակցութիւն բուն քննադատութիւն ներով, մեր երկրին քաղաքական գործերուն անհանգստութեան պատճառ եղած է։ Հոգիդով իշխանին յիշատակներուն հրատարակութիւնն ալ նոր նիւթ հայթայթեց այդ քննադատութեանց։ (Միայնաղներ աջակողմեն)։ Պիսմարքի բարեկամները ցաւ կը զգան տունց ընթերցողներուն մոյ և իշխանին տարաժամ պաշտօնանկութիւնն։ Վերջին օրերու քննադատութեանց չը ջնջանակին մէջ է նաեւ գերման պատերազմը 1888ին ի վեր հետեւած արտաքին քաղաքականութիւնը։ Բնութիւնը լուսեցան հակադրման ընդհարումներու վրայ։ Ամենին եւ տարբ իրեւ հետեւանք՝ Գերմանիոյ մեկուսացման վրայ։ Մարքի խնդրէն ի վեր Գերմանիոյ մէջ ուշադրութիւնը արտաքին քաղաքականութեան վրայ դարձած է, եւ արտաքին քաղաքականութեան մէջ զգուշաւորութեամբ վարուելու սկզբունքը, զոր ժամանակին հաստատեց կոմս Լիմպուրկ Շդերուսի, չի գործադրուիր այսօր։ Նախ՝ կացութեան կարեւորութիւնը անուրանալի է, երկրորդ՝ այդ անպայման վատութիւնը, որ կար Պիսմարքի իշխանի օրով արտաքին աշխարհարարութեան մասին գոյութիւն չունի այսօր։ Նախարարաց դիրքը վերջին ժամանակներս առաջ ընկ ունի դժուարացաւ։ վերջերս հրատարակութիւններ եղան զանազան յայտնութեանց համար։ Յիշուեցան Ֆրիդրիխ Վիլհելմ Դ.ի կառավարութիւնը եւ Ֆրիդրիխ Վիլհելմ Դ.ի օրերը, և այդպիսի հրատարակութիւններ կուլ տուեցան գերման ազգին կողմէ։ Արտաքին քաղաքականութեան պատկանող խնդիր մը ալ Ալկեզիրասի վրայ տեղի ունեցած վիճաբանութիւններն են, որոնք նախարարապետին հիւանդութեան պատճառաւ ընդհատուեցան։ բայց նախարարապետը, փառ՛ք Աստուծոյ, առողջացաւ եւ պիսի կրնանք չարունակել զանոնք։ Ամէն կուսակցութեանց լրագիրներուն մէջ Գերմանիոյ արտաքին քաղաքականութեան վրայ դրուածքներու բաւը կը տեսնուի։ «Մեկուսացում» բառը կը տեսնուի։ Հիմա նախարարապետն պատասխանէն պիսի տեսնենք թէ մինչեւ ո՛ր աստիճան իրական է այս մեկուսացումը։ Պիսմարքեան քաղաքականութեան սկզբունքները Երբեակ Զինակցութեան եւ Ռուսիոյ հետ փոխադարձ ապահովութեան դաշնագրին վրայ հիմնուած են։ Այդ քաղաքականութիւնը հաստատուած է արեւմտեան տէրութեանց, ինչպէս նաեւ Աւստրիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ գտնուած հակառակ չափերուն եւ Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ Ռուսիոյ դիրքին վրայ։ Երբ նախկին նախարարապետը մեկնեցաւ Վիլհելմշդրասի պաշտօնատունէն, փառաւոր կնիք մը թողուց։ Պիսմարքեան քաղաքականութիւնը խաղաղութեան քաղաքականութիւն մըն էր նախարարին դիտակէտէ, որ փառաւոր յաջողութիւն մը ունեցաւ։ Կրնանք ըսել թէ այն ատեն Գերմանիա դիր սիրուէր ունէր։ Եթէ 1906ի հաշուեկշիռն ընենք, պարտինք ըսել թէ պիսմարքեան դիւանագիտութիւնը չի գործածուիր օտար տերութեանց հետ մեր յարաբերութեանց մէջ։ Ճամբորդութեան և լանսանութեան ժամանակի մը մէջ կ'տարբնք այժմ։ Սիրելիութեան և փոխադարձութեան ժամանակի մը մէջ, որ ոչ միայն ի Գերմանիա, այլ տարտաղ սահմանի մէջ զանազան դժգոհութեանց պատճառ եղած է։ Պիսմարք իշխանը յաւիտենական զինակցութիւն չէր նկատեր Երբեակը եւ այդ Զինակցութեան դէմ եղած այժմու քննադատութեանց պատճառն այն է թէ այսօր Երբեակը օգուտ մը չունի այլ եւս Գերմանիոյ համար, և թէ կորուսած է իր կարեւորութիւնն ու ազդեցութիւնը։ Ասիկա կ'երեւի նախ Իտալիոյ հետ ունեցած մեր յարաբերութիւնէն։ Գերմանիոյ յարաբերութիւնները Իտալիոյ հետ ուրեւէ ատեն նախարարապետն այն բանախօսութիւնէն ի վեր, ուր Իտալիոյ ու Ֆրանսայի յարաբերութեանց վրայ խօսեցաւ։ Այսօր ինդիր է թէ Ալկեզիրասի մէջ Իտալիոյ ընթացքը կը համապատասխանէր մեր, իբրեւ զինակից, ունեցած ակնկալութեանց։ Իտալիոյ մէջ թէ՛ մամուլը եւ թէ ժողովուրդը Ֆրանսայի համակիր են։ Ինչ որ կը հաստատեն Իտալիոյ մէջ գտնուող Գերմանիացիներ իրենց անհատական յարաբերութեանց առթիւ։ Ուրեմն Ֆրանսայն կամ Անգլիոյ հետ պատերազմի մը առեն Իտալիա իր զինակցական պարտաւորութիւնը պիսի կատարէ Գերմանիոյ։ Եթէ այս հարցման մեր ժողովական պատասխան տրուի, ըսել է Երբեակը մեծ կարեւորութիւն ունի Իտալիոյ համար, ա՛յն մտօք թէ կրնայ ապահով ըլլալ աւստրիական ոտ եւ է վտանգի դէմ և կը յարգուի արեւմտեան տէրութիւններէն, քանի թէ մեկուսացած մնայ և Ֆրանսական ազդեցութեան ենթարկուի։ Դալով մեր ծնօտ զինակցին պէտք է ճանչնալ Աւստրեւնգարիոյ ուղղող ու բարեկամական ընթացքը Ալկեզիրասի մէջ։ Դալեւի է իր ընթացքին համար։ միայն թէ Աւստրիա մեզ աջակից ըլլալու տեղ անաչառ դատաւորի մը դերը կատարեց։ Արդէն, հուսդարան նախարարապետը՝ Վէքերլէ, ինչպէս նաեւ կոմս Կոլոմանովի յայտարարեցին թէ Ալկեզիրասի դեսպանասրհուրդի մէջ երեսց դիմանալութիւնը ոչ միայն լոկ մէկ տէրութեան, այլ ամէն տէրութեանց շահերը ընդհանուր կերպով յարգելուն մէջ կը կայանայ, որուն համար Ֆրանսա յատկապէս շնորհակալութիւն յայտնեց։ Հունգարիոյ մէջ ալ կարծեցին թէ Գերմանիա Աւստրիոյ ներքին գործերուն խառնուել կ'ուզէ։ Համոզուած եմ անձամբ թէ սխալ է այդ։ Բայց յատկանշական է եղած կատածը։ Արդէն Արքասի ամսոյ զանգիներն ամենչափ բարեկամօրէն չէին խօսեր մեր վրայ, և վերջերս ալ հուսդարական թերթ մը գրեց թէ Գերմանիոյ հանդէպ միջազգային քաղաքականութեան պարտաւորութիւններ պէտք եղածին պէս չկատարուեցան։ Չեմ ուզեր խօսիլ այն մտահոգութեանց վրայ, որոնք կը զգացուին Աւստրիոյ մէջ դատիճի փոփոխութեանց պատճառաւ։ Ես ընդհանուր առմամբ կ'ըսեմ թէ Երբեակ Զինակցութիւնը Գերմանիոյ անցեալ քաղաքականութեան վերաբերող ազդեցիկ միջոց մը ըլլալ կ'երեւի։»

Պասէրման Ֆրանսայի և Ռուսիոյ հանդէպ Գերմանիոյ յարաբերութեանց վրայ խօսելով ըսաւ.—«Ռուսիոյ հետ մեր փոխադարձ ապահովութեան դաշնագրութիւնը լուծելիէն ի վեր, Երկուակը կնքուեցաւ։ Ֆրանսա իր արտաքին դատիճին օրովն իսկ հաստատուած մնաց Ռուսիոյ և Ռուսիոյ եղմական մեծ շահեր ունի քաղելիք այդ դաշնագրութենէն։ Աւելորդ է թերեւս, Ալկեզիրասի եռաբը, Ֆրանսայի հետ մեր յարաբերութեանց վրայ խօսիլ։ Նոր Դանլիեր թերեւս նուազ ինի գերմանասէր ըլլայ, բայց ամբողջութիւնը դարձեալ նոյնն է, ինչպէս Ֆրանսական դատիճին բերան համարուող լրագիր մը գրած էր թէ «մեր քաղաքականութեան առանցքը Անգլիա է, նպատակը՝ Գերմանիան և վարձքը՝ Ալզաս Լոթրինգը»։ Գալով Ռուսիոյ, կարեւորութիւն մը չունիմ ըսելու, միայն թէ դիտանք որ Ալկեզիրասի մէջ Ռուսիա պզտիկ խաղ մը խաղաց մեզ։ Քաղաքականութեան առանցքը, այսօր, իրօք Անգլիա է, իր դիտակից ջանքերով, որու նպատակները կան է Գերմանիան մեկուսացնել։ Գոն հնք սակայն որ Անգլիոյ հետ մեր յարաբերութիւնները լաւագոյն են, և, պարզապէս չի վախցուիր։ Աւոր ապացոյց է քաղաքականին այցելութիւնն ի Լոնտոն և գերման լրագրողներու այցելութիւնն յինգլիա։ Աւոր ապացոյց մըն է նաեւ Լաուարա թագաւորին այցելութիւն ի Գերմանիա։ Երկուսնէ ալ խօսուած ճառերը նպատակին փոխադարձաբար զգացած հակակրութիւնը անհետացնելու։ Կ'ուզեմ հաստատել նոյն իսկ թէ այս ամէն բաները նուազ կ'ազդեն Անգլիոյ քաղաքականութեան նպատակին փոփոխման։ Անգլիա անխոնջ յարատեւութեամբ և կատարեալ հանդարտութեամբ ապագայ դէպքերուն կը սպասէ, և իր ընդդիմութիւնները չի ապատեր։ Այս պատճառաւ ծովային քաղաքականութեան խնդիրներու մէջ առաջուն պէս պէտք է որ մեծ զգուշաւորութեամբ վարուինք։ Կը տեսնենք թէ Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ անհամաձայնութիւնները տակաւ հարթուելու են։ Ցաւալուն է թերեւս նուազ իսկ գերմանասէր ըլլալ

չիր Բէռլի վաչա հիւանդ է, բարեհաճեցաւ կայս. Թիւրքական մեղրիկա Սասրք փաշան զրկելով, որպիսութիւնը հարցնելու։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ դեսպանը սեղան մը արաւ ի պատիւ Ֆրանսայի պատերազմական նախարդ նախարար Պ. Էթիէնի։

—Պ. Էթիէն, այս շաբթու, կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդին նախնական դատարանը մօտերս պիտի սկսի դիտել Պոլսոյ մաքսատան «այնիէ»ի ճիւղին նախարդ Տնօրէն Բիֆոթ էֆ.ն ու վաճառական պաշտօնեաները՝ գործուած զեղծումներուն համար։

—Իգատ կ'իմանայ թէ պետական Խորհուրդին հարցաքննիչ դատաւորին յանձնուեր է մաքսային վերատեսչութեան կողմէ կատարուած քննութեան տեղեկագիրը ի մասին Պոլսոյ նեղքին ապրանքներու մաքսատան նախարդ պաշտօնեայ Սթրաթի էֆ.ի, որ իբրեւ կաշառակեր ամբաստանուած է։

ԻՏԱԼԻՈՅ արտաքին գործոց նախարարութեան օրագիրը՝ Թրիպունա կ'ըսէ թէ Իտալիոյ թագաւորին ծննդեան տարեդարձին առթիւ նախարարապետ Պ. Ճոլիթթի սեղան մը տուեր է դեսպանական մարմնոյն։ Նոյն միջոցին օսմ. դեսպան Բէշիր պէյ, իբրեւ երեց անդամ դեսպանական մարմնոյն, բանախօսութիւն մը ընելով բարեմաղթութիւններ ըներ է Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորին համար։ Այդ բանախօսութիւնը մեծապէս գնահատուեր է։ Յետոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Թիթթոնի պատասխանելով, բարեմաղթութիւններ ըներ է նիրկայ դեսպաններուն պատկանած տէրութեանց վեհապետներուն համար։ Նաեւ շնորհակալութիւն յայտներ է օսմ. դեսպանին և միւս դեսպաններուն։

ՄԻԶԱԳԵՏՔ.—Զեռնոտ պաշտօնարանը կարգ մը օգտակար որոշումներ տուած է Պաղտատի ու Պասրայի նահանգաց առեւտուրին և երկրագործութեան զարգացմանը համար։ Ի մէջ այլոց նաւարկութիւններ պիտի հաստատուին Տիգրիս և Եփրատ գետերուն վրայ։ Այդ նպատակով նախապէս կազմուած վարչութիւնը աւելի եւս կանոնաւորելու համար, որոշուած է զայն կցել Շիրքէթի Խայրիէին և այդպէս նոր Ընկերութիւն մը կազմել։ Նոյն վարչութեան նախագահ նախագահ միրլիվա Էմին փաշայէ, Շիրքէթի Խայրիէի վարչական Խորհուրդէն և ուրիշ անձնաւորութիւններէ կազմուած յանձնաժողով մը այդ Ընկերութեան կանոնագրութիւնը պատրաստելով մատուցած է ծովային նախարարութեան։

—Նորագոյն լուրի մը նայելով, ձեռնարկա պաշտօնարանը չոգենաւ մը յանձնարարած է Անգլիոյ Սրմսթրոնկի գործարանին՝ գարնան յանձնելու պայմանով։ Այդ չոգենաւը Տիգրիս գետին վրայ պիտի երթեւեկէ. տեղերը երկու կողմէն պիտի բլան. 180 ոսք երկայնութիւն և ժամը 12 մղոն արագութիւն պիտի ունենայ. արժէքն է 20,800 ոսկի և տարողութիւնը 205 թոն. ելեւեռական լոյս պիտի ունենայ։

ԽՃՈՒԻԼԻՆԵՐՈՒ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՏՈՒՐՔԸ.—Նահանգներու ժողովուրդէն անունք որ Կ. Պոլիս կը քնակին, և որոնք խճողմնեռու շինութեան տուրքէն պարտ ունին, ատոնց այդ պարտքերը պիտի գանձուին Կ. Պոլսոյ մէջ։

ՄԱՆՍՈՒՍԷՆ.— Լ. Հերրլs, Մանսուսէի վարչութեան նկատմամբ գրած մէկ տեսութեան մէջ, կ'ըսէ թէ Գարագիւղի շոգենաւային երթեւեկութիւնները երբեմն տարուոյն եղանակներուն համաձայն չեն սահմանուիր. Նաեւ Դարաքէօյի կամուրջին վրայ տակի կիսէնեռուն տեղը չատ նեղ է և ապասման սպասի մը պէտք կայ. երկրորդ կարգի տոմսակներու կիսէնն ալ մէկ հատ ըլլալով, դժուարութիւն կը քաշուի։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ վարչութեան հետեւեալը գրուելով, ամոր կարծիքը ուղուեցաւ.— Եղեռական նախարարութիւնը, եղած հարցումի մը պատասխանելով, ծանոյց թէ Օսմ. Հանրային Պարտքերու միացմամբ հաստատուած առժամեայ պարտաթուղթերը իսկականներու համահաւասար ըլլալով, ժամանցումի մասին ալ միեւնոյն գործողութեանց պէտք է ենթարկուին։ Վերոգրեալ առժամեայ պարտաթուղթերու փոխարէն պատուիրելի իսկական պարտաթուղթերուն կարծնելուն փոխարժէքը պայմանաժամը սկսելու թուականէն սկսեալ եթէ մինչեւ վեց տարի տէրերը ներկայանան, որոշեալ համաձայն, առժամանակեայ պարտաթուղթերը պիտի փոխանակուին իսկականներուն տեղ և հնչուն դրամով պիտի հատուցուին։ Եթէ մինչեւ վեց տարի ներկայացող չըլլայ, և վերոգրեալ պարտաթուղթերու պայմանաժամին մինչեւ աւարտումը, ամէն վեց տարի ժամանցումի հանդիպի, այդ կարգի կարծնելը արժէք պիտի չունենան։ Եթէ Հանրային Միացեալ Պարտքի պարտաթղթերը հրապարակի վրայ իսկական արժէքը չգտնելով, դլխաւորը հրապարակին գնում կատարելով տեղի ունենայ, մինչեւ տասներկնդ տարի չներկայացած առժամեայ պարտաթուղթերը և իսկականները արժէք պիտի չունենան։ Հաշուեյարդարումի հետեւանքով չըլլաբերութեան մէջ մնացած առժամեայ պարտաթուղթերու իրբեւ փոխարէն յատկացուած իսկականներու թիւերը ու քանակութիւնները զրուելով, Հանրային Պարքի վարչական Խորհուրդին կողմէ պիտի վաւերացուին թէ երբեմն ճիշդ երեք ամսէ ի վեր (օգոստ., սեպտ. և հոկտ.) ամսամթոյակ տացած չըլլալով՝ նիւթական անկիւնեան մէջ կը գտնուին և ապրդարար խնդրած են որ ամիսական կարգադրութիւն մը ըլլայ՝ իրենց ամսամթոյակներուն վճարմանը համար։

—Մաքրիդիւղի Թաղ. Խորհուրդի ատենապետ Մինրան էֆ. Եաղբեռան հրաժարական մատուցած էր Ս. Պասրարքէ Հօր, որ եւ դարձուցեր է այդ հրաժարագիրը՝ անբաւական նկատելով առաջ բերուած պատճառը, — ամենական զբաղմանց ծանրութիւն, — և յանձնարարելով որ շարունակէ իր պաշտօնը։ Թաղ. Խորհուրդի երեկուան նիստին մէջ, Եաղբեռան էֆ. եւ ուր է հրաժարումը, վերըստանձնելով ատենապետութիւնը։

—Ծանօթ վիրաբոյժ Տօքթ. Եաղուպեան էֆ. շաբթի օրը Ազգ. Հիւանդանոց երթալով, երբոյգ թուի նորակառոյց շէնքերը այցելեց մանրամասնօրէն, ընկերակցութեամբ նոյն հաստատութեան վիրաբոյժ Տօքթ. Զարդարեան էֆ.ի և դերտնօրէն Իսրայէլ Հայկազն էֆ.ի։ Տօքթ. Եաղուպեան էֆ. գոհունակութիւն յայտնեց շէնքերուն բաժանմանց և ներքին կազմուածքերու մասին. միայն դիտել տուաւ թէ, լաւ կ'ըլլար վիրարուժական սրահին մէջ ավիթիքադրի մը գտնուիլը հրոպական մեծ հիւանդութիւններուն նման, բժշկական ուսանողներու յատուկ, որպէս զի թէ՛ այս վերջինները օգտուին՝ ներկայ գրասենեակով զործողութեանց և թէ՛ ի հարկին օժանդակ ըլլան վիրաբոյժին, գործողութեանց պահուն։ Քանի մը օր առաջ եւս Հիւանդանոց այցելեց Տօքթ. Ս. Մեղրաբեան էֆ. և աչքէ անցուց նորաշէն յարկերը ամէն մանրամասնութիւններով, ինքն ալ լաւ տպաւորութիւն մը կրելով և բժշկական տեսակէտով կարգ մը տեսութիւններ պարզելով։ Գոհացուցիչ է փորձ և ծանօթ բժիշկներու երբեմնակի այցելութիւնը այդ դիմեռեան յարկին, ուր կ'արձանագրուին իրենց դնահատումներն ու դիտողութիւնները, հաստատապէս, և յատուկին՝ յարմար առիթներով՝ կարելի կ'ըլլայ օգտուիլ անոնցմէ, երբ Հիւանդանոցին նիւթական վիճակը նոր է չնուաճական յաւելումներ կամ բարիմոխումներ կատարելու։

—Վանայ Երամեան վարժարանի Տնօրէն Համբարձում էֆ. զիր մը ուղղելով Ս. Պասրարքին, շնորհակալ է Ն. Սըրբազնութեան Պասրարքութեան տամամեայ տարելիցը։

—Դատաւոր. Խորհուրդը նկատողութեան առնելով Գումգապուցի Գնով մը խնդրագիրը, յետ քննութեան վերահասու եղած է թէ յիշեալ Գնոյ ամուսինը իր կինն ու միակ զաւակը թողլով՝ յոյն Գնոյ մը հետ կը կենակցի, և հակառակ եղած յորդորանաց անկարելի եղած է իր ընտանեկան յարկը վերադարձնել, որոշած է որ պարտաւոր ըլլայ այրը որոշեալ պարենագին մը տալ իր Գնոյ ու զաւակին և այս որոշման գործադրութեան համար կարելորութիւն ի գործ դրած է։

—Յոյն աղջիկ մը, Օր. Խրիսուլա, շաբաթ օր Ազգ. Պասրարքարան գալով ընդունեց Հայ եկեղեցին։ Այս առթիւ օրինական ձեւակերպութիւնները լրացնելու համար Պասրարքարանի Նշանախօսութեանց քարտուղար Տ. Տրդատ քհ. Պօյաճեան յիշեալ օրիորդը, քան սովորութեան, Ֆէնէրի Պասրարքարանը տարաւ։ Օր. Խրիսուլա պիտի սամանայ հայ երիտասարդի մը հետ։

—Տ. Դաւիթ վրդ., Մաքսուտեան, որ երկու շաբաթէ հետ անկողնի կը ծառայէր, ապաքինելու վրայ է։ Պասրարքարանի արձանագրութեան դիւանի տեսուչ Մկրտիչ էֆ. Մելիքեան, նախընթաց օր, ի դիմաց Ս. Պասրարքի Հօր այցելեց Երուսաղէմի Եղեռական նախորդ տեսչին և որպիսութիւնն հարցուց։ Եկեղեցական ուսչարտական ծանօթ անձնաւորութիւններ կ'այցելեն Տ. Դաւիթ վրդ.ին։

—Արեւելքի այսօրուան Ա. երեսին մէջ հրատարակած ենք Տօքթ. Ա. Նադիշեան էֆ.ի բժշկական օգտակար մէկ բրոնիկը։ Յարգելի բժիշկը, որ երկար տարիներ գաւառներու մէջ պաշտօնավարած և այժմ մայրաքաղաքս կը գրաստուի, իր արուեստին մէջ ունեցած փորձառութեամբը կատարած ուսումնասիրութիւններովը կարեւոր տեղ մը կը գրաւէ մեր բժշկական դասին մէջ, և իր գնահատելի աշխատակցութիւնը պիտի նուիրէ այսուհետեւ, պարբերաբար, Արեւելքին՝ Բժշկական Բրոնիկներով։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՄ

Մեծայարգ Տէր Խմբագրապետ
Արեւելք օրաթերթի

«Բերայի քահանաները» վերնագրով՝ ուրբաթ առաւ Արեւելքի մէջ գրուած էր թէ՝ Բերայի երկու քահանաներն արգարացուցած են ինքզինքնին Ս. Պասրարքի Հօր ուղղեալ մի գրով, և որ «կը յայտնեն եղեր թէ՝ Թաղ. Խորհուրդը «օ՛ր եւ է գանգատ չունի իրենց անձին «դէմ, այլ կը գանգատի թէ՝ Բերայի պէս «մեծ արուարձան մը իր չորս (պէտք էր «ըսել երեք) Եկեղեցիներուն հոգեւոր «պէտքերուն բաւելու չափ քահանայ չունի։»

Այս ձեր գրածը այնպէս ցոյց կուտայ թէ այս երկու քահանայից դէմ ո՛չ ոք գանգատ ունեցած է, այլ միայն Բերայի Աւագերէցը, անչուշտ առանց պատճառ մը ունենալու։

Սխա՛լ է այս, Տէ՛ր Խմբագրապետ, Պատ. Թաղ. Խորհուրդը հոկտեմբեր 23 թուով հետեւեալ նամակը գրած է Աւագերէցին, զոր նոյնութեամբ առաջ կը բերենք

Պատճեն

23 հոկտեմբեր 1906

Ցաւելով կը տեսնենք թէ քահանայ հայրերէն ոմանք, Ս. Պատարագ եղած օրերուն, իրենց պաշտօնին դլուխը մինչեւ վերջը չեն գտնուիր։ Այս պարագան աւելի շեշտուեցաւ երէկ, Խաչահանդէսի ժամանակ, երբ հոն գտնուող երկու քահանաներէն մին՝ անժամանակ կերպով մեկնելով, Խաչահանդէսի տուն միայն Տ. Արիստակէս հայրը մնաց, որուն ձայնը՝ ինչպէս գիտէք, բնաւ չելլեր։

Վատահ ենք թէ, պիտի բարեհաճիք հարկ եղած ուսումնութիւնը ընել, նմանատիպ պարագաները միանգամ մըն միւսներուն համար, ինչպէս նաեւ պիտի հաճիք պատուիրել քահանայ հայրերուն, որպէս զի Ս. Պատարագ եղած օրերուն բուրվառը գպրաց և կամ լուսարարաց ձեռքը չտան։

Մնամք եւայլն
Թաղական Խորհրդոյ
Վ. Աւետիսեան Աւետիսեան

Ինչպէս կը տեսնուի այս գրութեան մէջ, Թաղ. Խորհուրդը քահանայի անուն չէ տուած, բայց որովհետեւ նշանակած է օրը և երկու քահանայի անունները գրած՝ բնականաբար Աւագերէցին հարկ կ'ըլլար ստուգել թէ ո՞րոնք էին այդ երկու քահանաները նոյն օրը։ Ուստի քահանաներուն ներկայացնելով Թաղ. Խորհրդոյ թուղթը, կ'խնդայ որ այդ անժամանակ մեկնող քահանաները Տ. Ներսէս և Տ. Գրիգոր եղած են։

Եւ որովհետեւ Աւագերէցը անկարող կը գտնուէր, իր վկայագիր վիճակին մէջ ո՛ր և է դիտողութիւն կամ գանգատութիւն ընելու, պատշաճ դատեր է Թաղ. Խորհրդոյ թուղթը Ս.ին։ Ս. Պատրիարք Հօր յղել և խնդրել որ այդ երկու քահանայ եղբարց հարկ եղած պատուէրներն ու խրատները բարեհաճի տալ, բան որում երկուքն ալ Պատրիարքարանի ժողովներուն մէջ անդամակցութիւն ունին։

Այսքան պարզ եղելութիւն մը ինչ հարկ կար Պատրիարքարանէն հրատարակութեան արուիլ լրագրիներուն մէջ, և յետոյ՝ իբրեւ արդարացում նոյն քահանաներուն՝ այնպէս ցոյց տալ ձեր լրագրի մէջ ոցա, որպէս թէ Աւագերէցը ինքնաբերաբար բրած է այդ գանգատը երկու քահանայ եղբարց դէմ։ Զարմանալի բան։

Իսկ գալով այս առթիւ Բերայի երեք եկեղեցիներուն քահանաներու թիւին սակաւութեան, Աւագերէցն ամէնէն առաջ յայտարարած է պէտքը չորս կամ հինգ քահանայ եւս աւելցնելու, և այժմ եւս նոյնը կը կրկնէ միւս յիշեցնելով թէ ինքը չպիտի մասնակցի այս և այն ընտրելիոյ համար, այո՛ կամ ո՛չ կարծիք յայտնելու։ այլ իր սկզբունքն է՝ բան օրինի՝ ժողովրդական ընտրութեամբ քահանայացու անձերն նշանակել և ներկայացնել հոգեւոր իշխանութեան քննութեան և վաւերացման, որմէ յետոյ ընդունիլ ընծայեալներն իբրեւ եղբարք ի Քրիստոս։

ԻՐԱՔԵԿ

Բերա, 1906 Նոյեմ. 5

Ս. Խ. — «Իրաղէկ»ի սոյն նամակը հրատարակելով անկողմնակալութեամբ, ուշադրութիւն կամ դատողութիւն ընելու պարտք է Թաղ. Խորհրդոյ թուղթը Ս.ին։ Ս. Պատրիարք Հօր յղել և խնդրել որ այդ երկու քահանայ եղբարց հարկ եղած պատուէրներն ու խրատները բարեհաճի տալ, բան որում երկուքն ալ Պատրիարքարանի ժողովներուն մէջ անդամակցութիւն ունին։

Այսքան պարզ եղելութիւն մը ինչ հարկ կար Պատրիարքարանէն հրատարակութեան արուիլ լրագրիներուն մէջ, և յետոյ՝ իբրեւ արդարացում նոյն քահանաներուն՝ այնպէս ցոյց տալ ձեր լրագրի մէջ ոցա, որպէս թէ Աւագերէցը ինքնաբերաբար բրած է այդ գանգատը երկու քահանայ եղբարց դէմ։ Զարմանալի բան։

Իսկ գալով այս առթիւ Բերայի երեք եկեղեցիներուն քահանաներու թիւին սակաւութեան, Աւագերէցն ամէնէն առաջ յայտարարած է պէտքը չորս կամ հինգ քահանայ եւս աւելցնելու, և այժմ եւս նոյնը կը կրկնէ միւս յիշեցնելով թէ ինքը չպիտի մասնակցի այս և այն ընտրելիոյ համար, այո՛ կամ ո՛չ կարծիք յայտնելու։ այլ իր սկզբունքն է՝ բան օրինի՝ ժողովրդական ընտրութեամբ քահանայացու անձերն նշանակել և ներկայացնել հոգեւոր իշխանութեան քննութեան և վաւերացման, որմէ յետոյ ընդունիլ ընծայեալներն իբրեւ եղբարք ի Քրիստոս։

ԻՐԱՔԵԿ

Բերա, 1906 Նոյեմ. 5

Ս. Խ. — «Իրաղէկ»ի սոյն նամակը հրատարակելով անկողմնակալութեամբ, ուշադրութիւն չենք համարիր քանի մը դիտողութիւններ ընել անոր բովանդակութեանը մասին։ Ա.—Ինչպէս որ Պատրիարքարանի կողմէ հրատարակութեան արբուած էր Բերայի երկու քահանաներուն նկատմամբ Թաղ. Խորհուրդին և Աւագերէցին դիտողությունը, այնպէս ալ անաչառութիւնը կը պահանջէր հրատարակել՝ ինքզինքն առարկայ եղող նոյն երկու քահանաներուն կողմէ Ս. Պատրիարք Հօր մատուցուած արդարացուցման գրին իմաստը։ Բ.—Բերայի Թաղ. Խորհուրդին կողմէ Աւագերէցին ուղղեալ նամակը կը գանգատի թէ մէկ քահանայ մը անժամանակ կերպով մեկնած է եկեղեցիէն, Խաչահանդիսէն աւարտելէն առաջ, որով երկու քահանայ մէկանց ամբաստանելու պատճառ մը չիկար։ Հետեւաբար, թէ՛ Թաղ. Խորհուրդին և թէ՛ Բերայի աւագերէցին նամակները կը հաստատեն ինչ որ գրած էինք արդէն Արեւելքի ուրբաթ օրուան թիւով, այս քահանայական հարցին նկատմամբ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Մայրաքաղաքիս եւրոպական եւ յունական մամուլն ևս համակրանքով կ'ողջունէ Արեւելքի ստացած խմբագրական և ազգային բարեւաքանչիւրը։ Այսպէս, Լեվընդ Հերրլs (Levant Herald) բարեացակամ տողեր նուիրած էր, որոնց առթիւ կը փութանք մեր շնորհակալիքը յայտնել մեր անկեւեփրոնական մեծայարգ պաշտօնակցին։ Նոյնպէս Չերմ շնորհակալութիւն կը յայտնենք յունարէն երկու առաւօնեայ օրաթերթերուն, Բroosoսի և Թանիsroմոսի, իրենց բարեացակամ շնորհաւորանքին համար։

* * * Բիւրակն առեւտրական չաբաթաթերթն ևս, պաշտօնակցի տպնիւ զգացումով, համակրական տողեր նուիրած էր Արեւելքին, որոնց առթիւ մեր շնորհակալիքը կը յայտնենք յիշեալ մամուլներուն։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿՈՒԱՆ

(Ա.ՅԱՆԱՆ ՏԸ ԲՈՆՍՈՒԱՆԹԻՆՈՒԼ)

ՊՈՒԲՐԻՆ, 17 Նոյեմբեր. — Ռումանիոյ Խորհրդարանը ամսոյս 28ին պիտի գումարուի։

ԲՈՆՍՈՒԱՆԹԻՆ. — Ճէպէլ-Ֆէլիթէնի կապարի հանքին մէջ տեղի ունեցած փլուզումի պատճառն փլատակներուն տակ մնացած գործաւորներուն ամէնքն ալ ողջ ազատուեցան։

(Ա.ՅԱՆԱՆ ԴԱՆՈՒԲՈՆԱԼ)

ՀՌՈՄ, 17 Նոյեմբեր.— Իտալիա կ'ըսէ թէ Անգլիոյ, Ֆրանսայի ու Իտալիոյ մերերուն, իրենց պաշտօնին դլուխը մինչեւ վերջը չեն գտնուիր։ Այս պարագան աւելի շեշտուեցաւ երէկ, Խաչահանդիսաի ժամանակ, երբ հոն գտնուող երկու քահանաներէն մին՝ անժամանակ կերպով մեկնելով, Խաչահանդիսի տուն միայն Տ. Արիստակէս հայրը մնաց, որուն ձայնը՝ ինչպէս գիտէք, բնաւ չելլեր։

Վատահ ենք թէ, պիտի բարեհաճիք հարկ եղած ուսումնութիւնը ընել, նմանատիպ պարագաները միանգամ մըն միւսներուն համար, ինչպէս նաեւ պիտի հաճիք պատուիրել քահանայ հայրերուն, որպէս զի Ս. Պատարագ եղած օրերուն բուրվառը գպրաց և կամ լուսարարաց ձեռքը չտան։

Մնամք եւայլն
Թաղական Խորհրդոյ
Վ. Աւետիսեան Աւետիսեան

Ինչպէս կը տեսնուի այս գրութեան մէջ, Թաղ. Խորհուրդը քահանայի անուն չէ տուած, բայց որովհետեւ նշանակած է օրը և երկու քահանայի անունները գրած՝ բնականաբար Աւագերէցին հարկ կ'ըլլար ստուգել թէ ո՞րոնք էին այդ երկու քահանաները նոյն օրը։ Ուստի քահանաներուն ներկայացնելով Թաղ. Խորհրդոյ թուղթը, կ'խնդայ որ այդ անժամանակ մեկնող քահանաները Տ. Ներսէս և Տ. Գրիգոր եղած են։

Եւ որովհետեւ Աւագերէցը անկարող կը գտնուէր, իր վկայագիր վիճակին մէջ ո՛ր և է դիտողութիւն կամ գանգատութիւն ընելու, պատշաճ դատեր է Թաղ. Խորհրդոյ թուղթը Ս.ին։ Ս. Պատրիարք Հօր յղել և խնդրել որ այդ երկու քահանայ եղբարց հարկ եղած պատուէրներն ու խրատները բարեհաճի տալ, բան որում երկուքն ալ Պատրիարքարանի ժողովներուն մէջ անդամակցութիւն ունին։

Այսքան պարզ եղելութիւն մը ինչ հարկ կար Պատրիարքարանէն հրատարակութեան արուիլ լրագրիներուն մէջ, և յետոյ՝ իբրեւ արդարացում նոյն քահանաներուն՝ այնպէս ցոյց տալ ձեր լրագրի մէջ ոցա, որպէս թէ Աւագերէցը ինքնաբերաբար բրած է այդ գանգատը երկու քահանայ եղբարց դէմ։ Զարմանալի բան։

Իսկ գալով այս առթիւ Բերայի երեք եկեղեցիներուն քահանաներու թիւին սակաւութեան, Աւագերէցն ամէնէն առաջ յայտարարած է պէտքը չորս կամ հինգ քահանայ եւս աւելցնելու, և այժմ եւս նոյնը կը կրկնէ միւս յիշեցնելով թէ ինքը չպիտի մասնակցի այս և այն ընտրելիոյ համար, այո՛ կամ ո՛չ կարծիք յայտնելու։ այլ իր սկզբունքն է՝ բան օրինի՝ ժողովրդական ընտրութեամբ քահանայացու անձերն նշանակել և ներկայացնել հոգեւոր իշխանութեան քննութեան և վաւերացման, որմէ յետոյ ընդունիլ ընծայեալներն իբրեւ եղբարք ի Քրիստոս։

ԻՐԱՔԵԿ

Բերա, 1906 Նոյեմ. 5

Ս. Խ. — «Իրաղէկ»ի սոյն նամակը հրատարակելով անկողմնակալութեամբ, ուշադրութիւն չենք համարիր քանի մը դիտողութիւններ ընել անոր բովանդակութեանը մասին։ Ա.—Ինչպէս որ Պատրիարքարանի կողմէ հրատարակութեան արբուած էր Բերայի երկու քահանաներուն նկատմամբ Թաղ. Խորհուրդին և Աւագերէցին դիտողությունը, այնպէս ալ անաչառութիւնը կը պահանջէր հրատարակել՝ ինքզինքն առարկայ եղող նոյն երկու քահանաներուն կողմէ Ս. Պատրիարք Հօր մատուցուած արդարացուցման գրին իմաստը։ Բ.—Բերայի Թաղ. Խորհուրդին կողմէ Աւագերէցին ուղղեալ նամակը կը գանգատի թէ մէկ քահանայ մը անժամանակ կերպով մեկնած է եկեղեցիէն, Խաչահանդիսէն աւարտելէն առաջ, որով երկու քահանայ մէկանց ամբաստանելու պատճառ մը չիկար։ Հետեւաբար, թէ՛ Թաղ. Խորհուրդին և թէ՛ Բերայի աւագերէցին նամակները կը հաստատեն ինչ որ գրած էինք արդէն Արեւելքի ուրբաթ օրուան թիւով, այս քահանայական հարցին նկատմամբ։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերեն նոյ. 15, 16)

ԴԵՐՄԱՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԵՐԼԻՆ, Նոյ. 15.— Գերմանիոյ արտաքին քաղաքականութիւնն մասին Պասէրմանի հարցասիրումն վրայ բացուած վիճաբանութիւնը աւարտեցաւ այսօր։ Հետաքրքրական էր արտաքին գործոց նախարար Գոն Զիրչքիի բանախօսութիւնը, որով, իր անձին դէմ եղած գանգատներուն գիտողութեանց պատասխանելէ եաքը, ըսաւ.— «Գերմանիոյ քաղաքականութեան վրայ անպատասխանատու անձանց կողմէ յայտնուած կարծիքներու նշանակութիւն չունին։ Գերմանիոյ քաղաքականութիւնը կանոնաւորապէս կ'ընթանայ, և կը խնդրեմ որ ներուի ինձ երբ ըսեմ թէ ես հեռու ո և է փառասիրութենէ, հաւատարիմ ու անկեղծ աշխատակից մը եմ Գերմանիոյ բարօրութեան։ Երեսփոխանութենէն Լիպէրման-Զոնենպերգի ըսաւ թէ վարչապետին բանախօսութիւնը յուսալից է, և պէտք չէ յուսահատ ըլլալ։ Ռուսիոյ հետ լաւ յարաբերութիւնն ալ այսօր նախկին կարեւորութիւնը չունին։»

ԺՕԱՆԻՍ ԿԸ ՊԱՏԱՍԽԱՆԷ

ԲԱՐԻԶ, Նոյ. 16.— Գերման վարչապետը իր բանախօսութեան մէջ ձախողմէն եղած ակնարկութեան մը պատասխանելով ըսած էր թէ «մէկ ծիծառով ամառ չի գար»։ Ժօռէս կը գրէ Իւմանիդէի մէջ։ «Իրօք, Ֆրանսայի մէջ ևս եմ միայն Գերմանիոյ մօտենալու քաղաքականութեան հետեւելու առաջարկողը։ Ես երբէք չհրաժարեցայ պաշտպանելենէ. բայց կարծեմ թէ Ֆրանսա չքաշպանը հրամանով և անոր հետեւանքներով վերականգնել իր իրաւունքը։ Կարծեմ թէ Ֆրանսա ծանր սխալ մը պիտի գործէր, եթէ փորձէր մեկուսացնել Գերմանիան աւելի ազդեցիկ կերպով ապատնալու համար անոր։ Ֆրանսա պէ՛տք էր լաւ յարաբերութիւն մշակել և ապահով խաղաղութիւն մը ձեռք բերել Գերմանիոյ հետ։ Պիւլով իշխանն ալ աւելին չի պահանջեր Ֆրանսայէ։ Կը խօսի Ֆրանսայի երկրաբանական ցուցերուն և ազգային գիւրազգածութեան վրայ։ Իր պահանջման ամէնէն աւելի իրաւացի կէսը այն է թէ երկու ազգայ միջեւ գտնուած անվստահութիւնը պէ՞տք է անհետանայ։ Այն ամէն Ֆրանսացիները որ համակրածիք են Կոմպլեդպայի բանձին և լաւ նիւթապաշտներ են միանդամայն, պիտի փափաքին որ երկու ազգերն ալ միա դնեն այդ խօսքին։ Եւ եթէ Ֆրանսա կարենայ Անգլիոյ և Գերմանիոյ միջեւ լաւ յարաբերութիւններ առաջ բերել, այն ատեն ամբողջ Եւրոպա պիտի ապահովուի խաղաղութեան մասին։ Այս փափաքին համար է որ տասնեմն չեմ ես Ֆրանսայի մէջ. և համոզուած եմ թէ ա՛յս է անուշտ Ռայխսդակի ձախակողմին միտքը, երբ պատիւ ըրաւ ինձ՝ գերման վարչապետին յիշեցնելով թէ ես երկու երկիրներուն միջեւ վերջնական համաձայնութեան մը ի նպաստ խօսած եմ, միջազգային կատարեալ խաղաղութիւն մը առաջ բերելու յատուկ։»

ՊԵՐԼԻՆ, Նոյ. 16.— Հարաւ. արեւմտեան Աֆրիկէի գերման գաղթավայրին պաշտպանութեան համար 1906 տարուան ծախքերուն վրայ 29,220,000 մարքի յաւելում մը առաջարկուեցաւ Ռայխսդակին մէջ։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազգ.— 1323 զկիսեակ 25ի Օրէնքը 5 փարատոց դրոշմատուքի (Յօդ. 9 թիւ. 93) կ'նեղարկէ «այն ծանուցումները, որոնք իրատարքի վրայ պատրաստած են մանաւորներու կողմէ, և գրուած, կախուած եւ կամ այլապէս ցուցադրուած են հանրային վայրերու մէջ։ Հետեւապէս՝ երկու փարատոց դրոշմամուղի կրող ծանուցումի օրինակները, որ սակաւին չէ գործածուած, պարտին ենթարկուիլ օրէնքին պրատարած յաւելուածական տուրքին. զանցառուները տուգանքի պիտի դատապարտուին։ Այն ծանուցումները, որոնք 1310 Բամաղանի օրէնքին համաձայն պարտաւոր են և 2 փարատոց փուլ կը կրեն, 3 փարայի յաւելուածական տուրքին ենթակայ չպիտի ըլլան, եթէ երբեք ծանուցումի տեղերը մինչեւ դեկտեմբեր 15 (Ն. Տ.) Հանր. Պարտքի վարչութեան ներկայացնեն նմուշ մը իրենց ծանուցումէն, յայտարարութեամբ մը միասին, որ յայտնուած պէտք է ըլլայ ծանուցումի օրինակներուն թիւը։ Այդ պայմանաժամը անցնելէ յետոյ, ամէն այն ծանուցումները, որոնց վրայ չէ կատարուած յիշեալ ձեւակերպութիւնը՝ ջնջուած պիտի համարուին։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

30/12 դեկտ. 1906 (1322) 1—15

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

Ինչպէս ծանուցինք մեր չաբաթ օրուան թուով՝ Սակարանը զոյ էր Պայրամի տօնին առթիւ, սակայն հատած նպատաւոր հեռագիրներու պատճառաւ Բերայի մէջ գործ եղաւ մեծ ոգեւորութեամբ և Օսմ. Միացեալն բարձրացաւ մինչեւ 103 զ. 5½ փր.ի և փակուեցաւ 102 զ. 28½ փր. երէկ կիրակի գինովն էին 102 զ. 32 փր.։

Այս շաբթուան ուշագրաւ իրողութիւնն էր Ղալաթիոյ Սակարանին մէջ Օսմ. Միացեալին 40 փր.ի գնոյ բարձրացումը մէկ շաբաթուան մէջ։

ՓԱԿՈՒՄ 3/16 Նոյեմբեր

Օսմ. Բանս. Միաց. $4\frac{0}{80}$	Օ. Ո.	102	16
Ամէնէն բարձր գին	»	102	20
Ամէնէն վար գին	»	102	09
Բումէլի Երկաթուղի գոց Ֆր.		152	25
Ամէնէն բարձր գին	»	152	25
Ամէնէն վար գին	»	152	75
Թրանսվալ	»	59	—

ԲԱՑՈՒՄ 6/19 Նոյեմբեր

Օսմ. Բանս. Միաց. $4\frac{0}{80}$	Օ. Ո.	102	32
» » » ժամը $6\frac{1}{2}$ին	»	102	32
Բումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	152	—
» » ժամը $6\frac{1}{2}$ին	»	152	—
Ռիէպէի Ցոնսիպ Էժէբօյին Ա.		330	—
» » » Բ		268	50
Բարաֆ Յ. Պոլսոյ		453	$\frac{1}{2}$
Անատ. երկթ. պարտթ. Ա. սերի		516	—
» » » Բ. սերի		514	—
» » բաժնեթուղթ Ա.Ո.		18	$12\frac{1}{2}$
Շիրքէթի Խայրիէ	»	41	50
Շիրքէթի Խայրիէ Համիտիէ	»	05	—
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	77
Օսմ. Ծխախոտ		19	25
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		11	$22\frac{1}{2}$
» ժուխանա		6	$42\frac{1}{2}$
» պարտաթուղթ		495	—
Թրանսվալ	Ֆր.	59	—
Տէրքոսի Ջուրի ընկ		314	50
Պալիա Բարա Այսրն		695	—
Միխալի պանքա	Օ. Ո.	6	—
Սալոնիկի պանքա		175	—
Մեսնա Ատանա պրտթ. Ա.Ո.		17	—
Բարասու տասնմեայնորեակ		148	50
» սովորական		139	—
» 5% պարտաթուղթ		92	—
Բարաֆի Իզմիրի		266	—
Փոխառ. Հելլենական 5%		—	—
Հելլենական պարգեւաւոր թղթ.		435	50
» »	Օ.Ո.	4	05

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 19 Նոյեմբեր

Միացեալ Օսմ. պատ. բաց.	Ո.	93 50
» » գոց.		93 63
Օսմանեան Կայս. Պանք

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1906 Նոյեմբեր 1 (Ն.Տ.) հինգշաբթի օրէն սկսեալ

ՀԱՅՏԱՐ ԲԱՇԱ ԷՍԿԻ-ՇԷՀՐԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ. 2 Ճամբ. Առտ.	Թ. 44 Խառն Առտ.	Թ. 4 Ճամբ. Առտ.	Թ. 6 Ճամբ. Առտ.	Թ. 8 Ճամբ. Առտ.	Թ. 10 Ճամբ. Իրի.	Թ. 12 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. 46 Խառն Իրիկ.	Թ. 14 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. 16 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. 18 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. 20 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. 22 Ճամբ. Իրիկ.		
		ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.
Քարաքէօյ Կամուրջ	մկն.	1 15	1 15	2 14	3 36	5 03	6 14	7 23	8 18	9 55	10 30	11 09	12 —	1 —		
	ժմ.	1 35	1 35	2 54	3 54	5 23	6 34	7 43	8 18	10 15	10 50	11 29	12 20	1 20		
Հայտար Փաշա	մկն.	1 42	2 -	2 59	4 01	5 28	6 39	7 48	9	10 20	10 55	11 34	12 27	1 25		
Գըզլը Թօփրաք	»	1 51	— --	3 07	4 09	5 36	6 47	7 56	9 09	10 28	11 03	11 42	12 35	1 33		
Ֆէնէր Եօլու	»	1 54	2 11	3 11	4 12	5 39	6 50	7 59	9 13	10 31	11 06	11 45	12 38	1 36		
Կէօզ Թէփէ	»	1 58	— --	3 15	4 16	5 43	6 54	8 03	9 19	10 35	11 10	11 46	12 42	1 40		
Լբէնքէօյ	»	2 03	2 22	3 18	4 20	5 48	6 58	8 0[illegible]	9 25	10 39	11 15	11 53	12 47	1 44		
Պօսթանճըք	»	2 12	2 32		4 26	5 54	7 04	8 14	9 34	10 45	11 21	12 —	12 54	1 50		
Մալթէփէ	»	2 22	2 44		4 35	6 02	7 13	8 23	9 46	10 54	11 29	12 08	1 02	1 58		
Քարթալ	»	2 33	2 57	ժմն	4 45	6 12	7 23	8 33	10 02	11 04	11 40	12 18	1 12	2 08		
	ժմ.	2 40	3 07		4 52	6 19	7 30	8 40	10 12	11 11	11 47	12 25	1 19	2 15	ժմն	
Բէնտիք	մկն.		3 12						10 22							
Թուզլա	»		3 31						10 43							
Կէ յպզէ	»		3 54						11 03							
Տիլ Իսկէլէսի	»		4 16						11 25							
Թավշանճիլ	»		4 26						11 35							
Հէրէքէ	»		4 43						11 52							
Նարբուճա	»		5 01						12 15							
Թիւթիւն Զիգթիւք	»		5 17						12 28							
Տէրինճէ	»		5 28						12 39							
	ժմ.		5 42						12 53							
Իզմիտ	մկն.		6 07													
Պէօյիւք Տէրպէնտ	»		6 42													
Սապանճա	»		7 06													
Համիտիէ	»		7 30													
Կէյվէ	»		8 13													
Աք Հիսար	»		8 35													
Մէքէճէ	»		9 04													
Լէֆքէ	»		9 28													
Վէզիր Խան	»		10 03													
	ժմ.		10 44													
Պիլէճիք	մկն.		10 55													
Քարաքէօյ	»		12 05													
Պօզեիւք	»		12 50													
Ին Լօնիւ	»		1 40													
Զուքուր Հիսար	»		2 11													
Էսկի Շէհր	ժմ.		2 50													

10—50

ԴԱՐՁ

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ. 1 Ճամբ. Առտ.	Թ. 3 Ճամբ. Առտ.	Թ. 5 Ճամբ. Առտ.	Թ. 7 Ճամբ. Առտ.	Թ. 9 Ճամբ. Առտ.	Թ. 11 Ճամբ. Առտ.	Թ. 13 Ճամբ. Առտ.	Թ. 41 Խառն Առտ.	Թ. 15 Ճամբ. Առտ.	Թ. 17 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. 19 Ճամբ. Իրիկ	Թ. 2 Ճամբ. Իրիկ	Թ. 43 Խառն Առտ.	Թ. 23 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. 2 Ճամբ. Իրիկ
		ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.
Էսկի Շէհր	մկն.	1907 փետր. 14ին մեկնող Լաստակառքով												11 15		
Զուքուր Հիսար	»													11 51		
Ին Լօնիւ	»													12 23		
Պօզեիւք	»													12 59		
Քարաքէօյ	»													1 33		
Պիլէճիք	ժմն.													2 23		
	մկն.													2 33		
Վէզիր Խան	»													3 09		
Լէֆքէ	»													3 44		
Մէքէճէ	»													4 17		
Աք Հիսար	»													4 43		
Կէյվէ	»													5 06		
Համիտիէ	»													6 —		
Սապանճա	»													6 16		
Պէօյիւք Տէրպէնտ	»													6 41		
Իզմիտ	ժմն.													7 13		
	մկն.								1 10					7 38		
Տէրինճէ	»								1 8					7 53		
Թիւթիւն Զիգթիւք	»								1 40					8 04		
Նարբուճա	»								1 52					8 15		
Հէրէքէ	»								2 19					8 40		
Թաֆչանճիլ	»								2 29					8 51		
Տիլ Իսկէլէսի	»								2 43					9 02		
Կէյվզէ	»								3 11					9 31		
Թուզլա	»								3 33					9 53		
Բէնտիք	ժմն.								3 55					10 15		
	մկն.	12 45	1 28	1 45	2 04	2 25	3 10		4 03	5 45	6 53	8 05	9 29	10 27	11 3[illegible]	12 29
Գարթալ	»	12 53	1 36	1 53	2 12	2 34	3 18		4 41	5 53	7 01	8 13	9 37	10 38	1 39	12 37
Մալթէփէ	»	1 03	1 46	2 03	2 23	2 45	3 28		4 37	6 03	7 12	8 24	9 47	10 52	11 49	12 47
Պօսթանճըք	»	1 11	1 54	2 12	2 32	2 53	3 36	—	4 49	6 11	7 20	8 33	9 5	11 0[illegible]	1[illegible] 8	12 56
Լբէնքէօյ	»	1 17	2 01	2 19	2 39	3 —	3 42	4 27	5 02	6 17	7 26	8 39	10 0[illegible]	11 13	12 04	1 03
Կէօզթէփէ	»	1 21	2 05	2 23	2 43	3 04	3 46	4 31	5 07	6 21	7 30	8 43	0 05	—	12 08	1 07
Ֆէնէր Եօլու	»	1 25	2 10	2 27	2 48	3 0[illegible]	3 50	4 35	5 12	6 25	7 34	8 47	0 09	11 22	12 12	1 11
Գըզլը Թօփրաք	»	1 28	2 13	2 30	2 51	3 12	3 53	4 38	5 16	6 28	7 37	8 50	10 12	—	12 15	1 14
Հայտար Փաշա	ժմն.	1 36	2 21	2 38	2 59	3 0	4 01	4 46	5 25	6 36	7 45	8 58	10 20	11 32	12 23	1 22
	մկն.	1 42	2 26	2 43	3 04	3 23	4 06	4 5[illegible]	5 35	6 41	7 50	9 07	10 25	12 —	12 8	1 27
Քարաքէօյ Կամուրջ	ժմն.	2 02	2 46	3 03	3 24	3 45	4 26	5 11	5 55	7 01	8 10	9 23	10 45	12 20	12 48	1 47

ՇԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ. — Գոյքերու ուղղակի արձանագրութիւնը, Քարաքէօյի կամուրջէն դէպ ի երկաթուղի եւ երկաթուղիէն դէպ ի Քարաքէօյի կամուրջ, սա կառախումբերուն համար միայն պիտի կատարուի Ա.) Շրջակայքի կայարաններէն դէպ ի Քարաքէօյի կամուրջ — Թիւ 3 կամ 5 7 կամ 9 11, 41, 15 17 19 21 43 23։ Բ.) Մեկնում Քարաքէօյի կամուրջէն.— Թիւ 44 6 8 10 46 14, 16, 18 20 22։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԵՐԻ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Ազդ. — Հանրային Պարտքի վարչութիւնը հաւատարիմ է հայթայթումը սա նիւթերուն.—

300 ծրար ճերմակ քառօրեայ թիւ 25, 20, 30, իւրաքանչիւր ծրարը 25 քիլոկրամ։

2000 քիլոկրամ ամպալաժի թուղթ.

200 տրցակ (rame) բալիա ճերմակ թուղթ 102+63 չափով, իւրաքանչիւր տրցակը 17 քիլոկրամի.

50 կոր շակրիճեմ մը մարի.

Բոլոր սոնաք պիտի հայթայթուին այն նմոյշին համեմատ, որ հասարակութեան տրամադրութեանը տակ դրուած է, եւ պիտի յանձնուին անձամբ Պոլիս՝ Օսմ. Հանր. Պարտքի, վերջնական հաւաստագրէն 40 օր ետքը։

Առաջնակարգ հաւաստագրը տեղի պիտի ունենայ 1906 Նոյեմ. 13/26ին, երկուշաբթի օր, կէս օրէն առաջ ժամը 2էն մինչեւ կէս օրէն ետքը ժամը 3։

Վերջնական հաւաստագրը տեղի պիտի ունենայ առնուազն 3% զեղչով, առաջնակարգ հաւաստագրէն վերսկսելու մինչեւ երեք օր ետքը, ուրբաթէն մինչեւ Նոյեմ. 16/29։

Երրորդ օրը դիմումները պիտի ընդունուին մինչեւ կէս օրէն ետքը ժամը 3։

Ամենք, որ կը փափաքին մասնակցիլ այս հաւաստագրին, պարտին կեդր. Վարչութեան մասնակին իրը եւրաքանչիւրին ի պահ տալ ըստ լիազիք հայթայթումին հարիւրին 10ը։

Մասնաւորման գիրերը պէտք է ներկայացնել կեդր. Վարչութեան՝ կնքուած պահարանով, որուն մէջ դրուած պիտի ըլլայ նմոյշ մը վերոյիշեալ ապրանքներէն զորս հայթայթել յանձն կ'առնին յանձնառուները։ Այս նմոյշը պէտք է յանձնառուին յատուկ մէկ նշանը կրէ։ Յանձնառութեանց տեսարակը այսօրուընէ սկսեալ տրամադրութեանը տակ դրուած է հասարակութեան, որ կրնայ այդ մասին տեղեկութիւններ առնել՝ դիմելով մասնակցորդական ճիւղին, կէս օրէն առաջ ժամը 2էն մինչեւ կէս օրէն ետքը ժամ 3։

Ընդհանուր Տնօրէնութիւն
30/13 Նոյեմ. 1906/1322 2—16

Khedivial Mail Line
(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)
Շոգենաւային Ընկերութ
Շաբաթական ամենեն արագ երթեւեկը
Պոլսոյ եւ Ալեքսանդրիոյ միջեւ

Իսմայիլիա շոգենաւը նաւապետ Անտէրսիէ, երկուշաբթի, 19 Նոյեմ. 1906 (Ր. Ե.) կէսօրէն ետքը ժամը 4էն, Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ իսկ երեքշաբթի 20 Նոյեմ 1906 (Ր. Ե.) կէս օրէ ետքը, ժամ երեքին պիտի մեկնի Ա. Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Միտիլի, Իզմիր և Պիրէոն։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Գալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթի խան, իսկ Ալեքսանդրիոյ, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան։

Նաւակն եւն., վերոգրեալ 12 հատոր գիրքերը, որոնք իրենց այլազան պարունակութեամբ ամէն հասակի եւ տեսակի ընթերցման արժանի են, անհատական գնով մը մի միայն 20 ղրուշ վճարելով կրնան ստանալ Աչեան գրատունէն, Կ. Պոլիս, Զաքմաքճըլար Նօգուչը, թիւ 29, գաւառաց համար բօսդի ծախք 7 ղրուշ աւելի։

Հասցէ՝
Տէրսաատէթտէ, Զաքմաքճըլար նօքուչնտա, Նիւմէրօ 29, Աչեան քիւթիւպխանէսինէ։ 2—10

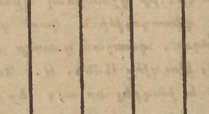

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ՍՈՒԵՏՍԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Հաբ սգուտաճ եր, ե. եկուրիւճներ
Ն յ մ ր ե ր
Դ 7/20 Սեվաստոպոլ ժամը 10ին առտուն, Տարտանէլ, Միտիլի, Իզմիր, Քիոս, Թարագլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բոր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին իրիկուն։
Ե 9/22 Օտեսա ժամը 10ին առտուն։
Շբ 11/24 Մէթէյիւս, Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 1ին առտուն։
Օտեսա ժամը 2ին իրիկուն։
35—52

ՇՈՒՆԵՆԻ ՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՒՋԵԱՆ ԵՒ ՀԱԵ
Ն. ԲԱՖԷ ԵՒ ԸՆԿ.
Ա կարգ Քարիզի համար 20ի ֆր
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »
Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօխնանէ քարափին վրայ։
15 4—50 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՍԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿ.
Դրամագլուխ 24,000.000 տրախմի
ԱՄԵՐՈՂՋԱԿԱՆ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
ԱԿԱՆԹՈՒՂԹԵՐՈՎ.
ԵՒ ՊԱՐԳԱԹՈՒՂԹԵՐՈՎ.
Վարչական Խորհուրդը կազմուած է տարեսկ — Պ. Է. Տրէօ՝ պատուակալ նախագահ Պ. Թան Բէսմազօղլու՝ նախագահ Պ. Էթիէն Ֆրանկիասիս՝ դեր-նախագահ. իսկ Պ Պ Ժ Գօրասի. Նորոնհաբլիս. Մոռնա է Եվարիոս Ռ. Լամարեճեուսի Լ. Զարիֆի՝ անդամ.
Կեդրոնական Տնօրէնութիւնը կը գտնուի Աթէնք, Սոփոկլ փողոց, թիւ 6. Մասնաճիւղեր ունի Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Կ. Պոլիս, Իզմիր, Փիրէոն, Վոլոս, Սուրիա, Պարրաս Քսնտիա, Քալամաթա, Երլէտ։
Պոլսոյ մասնաճիւղին մէջ կը կատարուին հետեւեալ գործողութիւնները.— Փոխանակութիւններ՝ հաշուընթացով ու արտաթուղթերու եւ իրեղէններու փոխարէն, դրամագրէր, փոխանակագիրներ հրապարակ հանել, չէքէր. վարկագիրներ եւ հեռագրական հրամանով վճարումներ Յունաստանի Թուրքիոյ Եգիպտոսի ու Եւրոպայի վրայ հաշուընթացներ արժէթուղթերու պահպանութիւն կտրօնների եւ արժեթուղթերու գանձում սակարանական հրամանները գործադրում մեր հրապարակին եւ արտասահմանի վրայ, գնում եւ վաճառում պարզեւաւոր արժեթուղթերու ինչպէս Յունաստանի Պղտոյին Փանքային Թրքական, Քրէտի Ֆոնսիէ Լիմիթոսիէնի, Վիլ տը Ֆորիի, Վիլ տը Ֆրիւսէլի Քրէտի Ֆոնսիէ տը Ֆրանսի արժէթուղթերուն՝ կանխիկ կամ մասնակի վճարումներով։
Ամենդ տուած դրամի տոկոսներ
Ուղղուած ատեն դրամ քաշելու համ. 3%
Վեց ամսուան համար 3½
Մէկ » » 4
Երկու » եւ աւելի համար 5 -
34—50 ՖՇՕՐԵՆՈՒԹԻՒՆ

Արտօնատէր ՋԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ՑԱՍԱՔԱՑԻՆ ԵՒՐՈՊԱՑԻ ՍԵԾԱԳՈՑՆ ԱՊԱՀ, ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ
ՎԻԿԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ
VICTORIA DE BERLIN
Լուսի օժիտի, բոլորակի ճիւղեր
Ապահովագրեալ գումար 1904ին Ֆր. 1,491,279
Պահեստի դրամ 1904ին » 605,718,000
Հ. սահմանած 1853 սեպտ. 2ին արքայական հրովարտակով եւ ուղղակի հաստատութեան հսկողութեան ներքեւ։
Վա ի գո ծակատարութեան
ՍԱՄՍ ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ
ԸՆԿ. ԴՐՈՄԱՏՈՒՆՆԵՐԸ
Օսմ. Կայս Գանձարանի եւ Քոէտի Լիոնէ
Լիազօր Ընկեր. Ներկայացուցիչ
ՅՈՍԿԱԼՕ ՄԱՆՈ ԵՒ ԸՆԿ.
Կայաբա. Արաբեան 6 խան

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՔԷՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ
Ընդմէջ Հալի, կ. Պոլսոյ եւ Օտէսայի

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոն	Անուանք	Թոն	Անուանք	Թոն	Անուանք	Թոն
Ալպանս	1069	Տիտս	4311	Հիտալկօ	1531	Մարսէլլս	3709	Մարֆօ	1119
Ալէքթ	3607	Տոմինս	938	Հինտու	3720	Միքսատս	3557	Տիբրիս	1735
Սնճէլս	1541	Տուրս	2383	Հորաթիս	1600	Միլս	1 57	Միվիս	119
Ֆիթիսոքս	2277	Տրաքս	1713	Հումպէց	595	Մոնդէպէլլս		Սցէրս	1203
Պատանս	1822	Տին սմս	534	Իակս	2354	Մուցիլլս	3419	Թասոս	1323
Գորոտինս	1264	Էպքս	3464	Իտանս	5 40	Նէքտ	1 34	Թ. Ուիլսոն	1546
Գրֆֆալս	418	Էլասքատս	1520	Ճիւնս	1080	Օտիս	1100	Թոքիս	3337
Գէյլրս	1371	Էրցաքս	84	Քլէսս	1053	Ինթացիս	1036	Թուլէտս	1470
Գուլիբաս	1837	Ֆիտս	954	Քուլինս	2307	Օրլանտս	1585	Ուրպինս	212
Գարլս	1244	Ֆինլանտ	1828	Բուլնս	17 0	Պալէրմս	1637	Վասքս	1914
Գազս	1094	Ֆլամինկս	849	Լլս	1053	Ոլս	510	Վոլս	1289
Ջիքակս	27[illegible]9	Ֆրանչիսքս	4582	Լէբանթս	2272	Ռիալճս	3329	Վալրթուցն	239
Մօսէթս	1831	Կալիլէս	3060	Լիվորնս	1643	Ռինալտս	1553	Եէտս	1350
Գոլորատս	4235	Կիկանս	1143	Լորէնցս	3191	Ռոլլս	613	Ցէցս	1200
Գոնկս	2305	Կօզս	1011	Մալմս	721	Ռօճէս	1789	Թորս	
Գորսս	895	Կրսանս	1695	Մարէնկս	1 73	Ռոզացիս	136	Մայոն	

Ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասած են.
Ուրպինս շոգենաւը, նաւապետ Քրօֆթ։
Ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս կը սպասուին.
Միքասս շոգենաւը, նաւապետ Պրանտն։
Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՋՕՏ
Թիւ 22 24, Քիւչիւք Միւլէթ խան, Գալաթիա 10 1—50

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹՈՒՐԹՕՆԸ (5)

ԲԻԷՐ ՏԸ ՔՈՒԼԷՎԷՆ

Անծանօթ Կղզին

Ա Ն Գ Լ. Ի Ա
Ուիմպլթսօն
Սեռ-Օլաֆ

Ասպնջականս ծանրախոհ երեւոյթով մը դիս առաջնորդեց ճաշասրահը, որ դուռ ընտանեկան երեւոյթ մը ունէր։ Մութ դոյն կաղնիի չբշնանակի մը մէջ սեղանը կը պարզէր լոյսի և սպասաւորեան ադուր փայլ մը։ Բաց դեղին մանաքէ սփռոց մը, միեւնոյն գոյնով լուսամիտի լամբարներ, գմփիկի ճիւղեր և լապիւրնիմի ողկոյզներ, հոս հոն նետուած, կը մեղմանէին արծաթէ անկլեռներն ապատներուն և յանձապակիներուն ձգած ծանր ստուերները։ Բան տարօրինութեան, Տիկին Պէրինկ սեղանին գլուխը անցած և ազօթքի խօսքեր մրմնջեց, որ ինք ճաշէն առաջ ու ետքը կը կատարուին։

Համեղ ապուր մը, ձուկ և դասական դեռատեսնները կեղանք։ Երկարդ ապատարկուեցան, սեղան բերուեցան բօշպիկի փառաւոր կոր մը, պարարտ հաւ մը՝ խաղի մսի ախորժարեր «բարիշօթնեբով զարդարուն և Տիկին Պէրինկի տանջիւ խորտակուած. այդ ամէնը արծաթէ անփայլ ապատներու վրայ դրուած էր։ Հնամենկան համեստ յարկերու մէջ տոնականը համեստ յարկերու մէջ տոնականը և տոնախրատին կատարելը կը բաժնեն միտը։ Լու կրտսուած մի մը չատ ուշի համար է, արուեստ մը որուն մէջ կը գերազանցեն մեր դրացիները։ Մէն ու քանշարտէնտերէն յետոյ, զորս մեկնեցան առանց կը մնծարին միշտ, սեղան բերուեցաւ խոնամէջը (անոթը մէ)—հատատոյ մը և բուտոնիկ մը—յետոյ պաներ ու տարեներ։ Գինիի սեռակներէն կոյին չերրի ու պորտս։

Տիկնին զուտակը, Ռոմանէ Պէրինկ, վայելուչ զերբ մը դրուած էր մացառան սեղանին վրայ։ Ամենատիսն Անգլեւտարանի սիրալը մրն էր, չատ տոնական, չատ բարեկիրթ, մեծ խարտեաշ մազերով, բաց կապոյտ աչքերով, յստակ դիմագծերով։ Նայուածքը պայծառ ու զգաստ է, բայց քիչ մը բերանը իրատ ու կարգ սրատաղանութիւն մը ունի։ Խոսքն իր ուշադրութիւնը գրաւեց։ Բաց օդի իր նուրբ մարմինն առած է այն վարդագոյն փայլը, զոր չատ կը փափաքի ձեռք ձգել, մանաւանդ որ կենտրն ալ կը սիրեն այդ երանգը։

Խոսքն ուղիղի ընտրեալնել այդ ազատ ազան, որ բոպիկի վրայէն դիս կը դիտէ հետաքրքրութեամբ և մտահոգութեամբ։ Իր դէմքը պայծառացաւ, երբ լսեց անգլերէն խօսիլս։ Զանացի որ խօսակցութեան մասնակցի, անուղղակի հարցումներ ընելով անոր։ Նախ հակիրճ պատասխաններ տուաւ։ Զգացէ որ սիրտն չեր ուզեր մտերմանալ, սակայն տակաւ նուազեցաւ իր անսարերութիւնը, և ի մեծ ուրախութիւն Էմիլի, սառոյցը խորտակեցի դիւանագիտական միջոցներով։

Ճաշէն յետոյ պրիչ խաղացինք։ Իմ ֆրանսական անն'յան վարմունքս զարմացութիւն պատճառեց երիտասարդին, որուն աչքին և չրմտնքին անիւնը առաջ եկաւ կրնտակ ժպիտ մը։ Այդ ժպիտն է որ Անգլիացիին զարթեցնում է ամենակերտ արտադրութիւնը ի յայտ կը բերէ։ Այդ պատճառաւ է որ մեր մտքերը իր բուռ կանչեցան վերջնականապէս։ Երբ սենեակս կը քաշուէի, Ռոմանէ Պէրինկ ձեռքս այնպէս մը սեղմեց որ չատ տարբերութիւն ունէր ժամանած միջոցիս կատարած սեղմումէն։ Ու սանդուղքին գլուխէն լսեցի որ կ'ըսէր իր մօրը, որ«ին դուռը զոյած տանն։ «Հանգիստ ու զուարճալի կեն մրն է։» Շատ յարդական բաներ ասելու թիւն մը չէր ստիպեր, բայց չատ փաղաքշական թուեցաւ ինծի։ Ասպնջականին անմեղատ ու հանգիստ վերաբերումը, նոյն իսկ պարտուած վիճակի մէջ, չատ պիտի խանդարէին այցելութեան պատճառած հաճոյքը։ Հիմա հանդարտ եմ։ Անգլիացի մը երբեք չարտասանուիր հաճելի ու զուարճալի կին մը։

Սեռ-Օլաֆ

Սէն-Օլաֆ աւելի գիւղական երեւոյթն ունի քան թէ չբշնակայքի Վիլլայ մը։ Բարձունքի մը վրայ չինուած այնպիսի մեծ տուն մը, ուր գեղեցիկ մաս առ մաս տուն չէր բաժնուած, օդաւէտ և լայնաբաձակ է բնակարանը։ Փառաւոր տեսարան մը ունի ու Սըրբէյի բլուրներուն վրայ կը նայի։ Նոյն իսկ փոքր մարդագետին մը ունի, քանի մը գեղեցիկ ծառեր, բանջարանոց մը, որ մեծ քանակութեամբ եւակ ու բանջարեղէն կ'արտադրէ։ Անգլիական սեղաններուն վայ փափաքանոն մը կը նկատուին բանջարեղէնները։

Թէնիսին քով գեղջկական խրճիթ մը կայ։ Տուներէ կը մաղլցին իր տախտակամածներուն երկայնքը եւ պատուհաններ կը չբշնանակին։ Ներսը տաղտուկ կատուով պատած է եւ որորդութեան ուռկանոներով յարդարուած։ Կախմանիճ մը թատրոն-սթոլի դեր կը կատարէ։ Գիրքեր, ծաղիկներ, չատ մը սրատուոց բաներ եւ մարդու խաղալիկներ կան։ Բնակատարը Ռոմանէի սեփականութիւնն է։ Հոն կ'ընդունի իր բարեկամները եւ նոյն իսկ բարեկամուհիները։ Ամենէն աւելի ծիսոփոքիր կը քաշէ հոն

Սէն-Օլաֆի չորս պատերուն մէջ, դալարիքով և ծաղիկներով ծածկուած, նրբաճաշակ մարդոց անհրաժեշտ եղող ամէն բան կը գտնուի։ Այսօր չատ ընդունելութիւն գտած ոճ մը ունի, զոր «գէյիոյ Անոնա» կը կոչեն։ Իր գաւիթը և քանի մը թիւ ունեցող պատուհանները ճշմարտապէս նուաւորդ երեւոյթ մը կուտան անոր, քիչ մը մարգարտի կերպարանքով, որ «quaint» բառով չատ լաւ կը բացատրուի։ Իմ ժամանումս յաջորդ օրն իսկ, Միս Պէրինկ բոլոր դռները բացաւ իմ առջեւս։

Քառակուսի բակին վրայ կը նային սրահը, մատենադարանը, ճաշասրահը։ Նախահարդ կենդանագիրներ, հին ժամացոյց մը, երկու պահարան, սեղան մը և Զիբբանակի սթոլներ, որ ժէ. դարու կիսուն ամէնէն մեծ կանգարդը եղած է, չատ լաւ երեւոյթ մը կուտան անոր։ Հիացումով դիտեցի այդ հիանալի կարասիները, որոնց ջնարակին տաքուկ գաղութիւնը, գիծերուն պարզամտակ վայելչութիւնը միշտ կը դիտեն զիս, այնպէս որ չեմ կրնար զանոնք զգուելու հաճոյքին դիմադրել։

—Գոն եմ որ կը գնտնակաք զ նանք, բսաւ Էմիլի։ Անա ինչ որ ունինք թանկագին։

Սէն-Օլաֆի սրահը պերճաշուք ըլլալու յատկութիւնը չունի։ Երեք լաւ սեղան, մեծ դաշնակ մը, գրասեղան մը, դարձ-դարձիկ փոքր սեղան մը գրքերու համար, աւելի մտերմական ու ընտանեկան երեւոյթի մը կուտան անոր։ Տունկեր, ծաղիկներ և Իտալիայէն բերուած քանի մը առարկայ կը մեղմացնեն անգլիական կարասիներուն խստամիտ երեւոյթը։

Մատենադարանը այն սրատն է ուր կը մնան առտու եւ իրիկուն։ Մէկ մասը միայն գիրքերով լեցուած է։ Հոն են մեծ մայրերու եւ մեծ հայրերու կենդանագիրներ. կան նաեւ հին պատկերներ, բարեկամներու լուսանկարներ։ Վառարանին վրայ կը տեսնուի պատի չատ հին ժամացոյց մը և Տէլֆի անօթներ՝ գեղեցիկ պաստերներով։ Պատատանդուռ մը, չատ դիւրաբաց, պարտէզին վրայ կը նայի։ Կամարակալ խորշ մը, ներքին նստարանով մը, այն հանգստաւէտ անկիւններէն մէկը կը ձեւացնէ, որ յաճախ կը գտնուի անգլիական տուներու մէջ։ Այդ խորշը կը թուի չինուած ըլլալ գինովարժութեան եւ խօսակցութեանց։

Այդ հանդստաւէտ սենեակին մէջ կան լաւ թիւնիմոտներ և լաւ գրասեղան մը։ Հոս կը գրեն նամակները, կը կարդան լրագիրները և հոս կը հանգչին, պատչալ դարձին։ Կենդանիները, չուն և կատու, յանախակի կ'այցելեն հոն։ Այս ամէնը առաջ կը բերէ մթնոլորտ մը, ուր մարդ չատ հանգիստ կը զգայ ինքզինքը։

(Շարունակելի)